

Oidhreacht

ag tacú le

jabanna

oideachas

turasóireacht

An Chomhairle Oidhreachta
The Heritage Council

PLEAN STRAITÉISEACH 2012-2016

An Chomhairle Oidhreachta
The Heritage Council

PLEAN STRAITÉISEACH 2012-2016

OIDHREACTH – AG TACÚ LE FOSTAÍOCHT, OIDEACHAS AGUS TURASÓIREACTH

© An Chomhairle Oidhreachta /The Heritage Council 2012

Gach ceart ar cosaint Ní ceadmhach aon chuid den bhfoilseachán seo a atáirgeadh ná a tharchur in aon fhormáid, leictreonach ná meicniúil, ag áireamh fótachóipeáil, taifeadadh, nó aon chóras eile stórála agus athsholáthair, atá anois ann nó a cheapfar amach anseo, gan réamhchead i scríbhinn na bhfoilsitheoirí nó ceadúnas ag ceadú cóipeála teoranta in Éirinn arna eisiúint ag Gníomhaireacht na hÉireann um Cheadúnú Cóipchirt.

19 Cearnóg Pharnell, Baile Átha Cliath 1

Arna Fhoilsiú ag An gComhairle Oidhreachta

Fótagraif le caoin chead Burren Beo, Deontaithe na Comhairle Oidhreachta, agus Iontrálaithe Seachtaine na hOidhreachta

Deartha agus Táirgthe ag B. Magee Design

Arna chur in eagar ag Eleanor Flegg

Sraith Chomhairle Oidhreachta na hÉireann

ISBN 978 -1-906304-19-5

Cill Chainnigh, Éire

Teileafón: 353 56 Facs: +353 56 7770777

R-phost Email@heritagecouncil.ie

Clóbhuailte ar pháipéar 100% athchúrsáilte

ÁBHAR

I	RÁITEAS AIREACHTA	4
II	DEARCADH AN CHATHAOIRLIGH	5
III	16 PRÍOMHCHUSPÓIR DO 2016	6
IV	ÉIRE IN 2016	12
V	FÍS, MISEAN, LUACHANNA AGUS MANDÁID	13
VI	D'OIREACHT, ÁR BHFÓCAS	15
VII	SPRIOCANNA, STRAITÉISÍ AGUS GNÍOMHARTHA	18
VIII	SEACHADADH NA STRAITÉISE	35

Ráiteas Aireachta

Óna a thionscaint in 1995 tá ciontairbhe tugtha ag an gComhairle Oidhreachta do mhórfheabhas a chur ar ár gcomhthuisctint agus ar ár gcomh-mheas ar á n-oidhreacht saibhir náisiúnta. Tógann an Plean Straitéiseach seo ar an dea-obair sin. Tuigim go maith gur ullmhaigh an Chomhairle an Plean uailmhianach seo i dtráth go bhfuil na hacmhainní atá ar fáil don Chomhairle laghdaithe go mór. Tráth athruithe é seo agus freagraíonn an Plean seo don athrú sin.

D'ullmhaíodh an Plean chomh maith ag tráth a d'fhógair an Rialtas go raibh athbhreithniú le déanamh ar an gComhairle féachaint ar cheart a cuid feidhmeanna a chumasc le mo Roinn. Tá an t-athbhreithniú á dhéanamh i gcomhthéacs polasaí an Rialtais eanáil phoiblí níos sruthlínithe a chur ar fáil. Tógfaidh an t-athbhreithniú ceann de na forbairtí suntasacha reachtaíochta agus polasaí a rinneadh i réimse na hoidhreachta ó bunaíodh an Chomhairle agus déanfar plé ar an mbealach is fearr lenár n-oidhreacht a chur chun cinn agus meas a chothú uirthi i gcomhthéacs eanála poiblí níos lú agus acmhainní laghdaithe. Críochnófar an t-athbhreithniú go mear.

Gan bheann ar thorthaí an athbhreithnithe sin, cuideoidh na cuspóirí a leagtar amach sa Phlean Straitéiseach seo le treoir a thabhairt do sheachadadh na bpríomhsheirbhísí oidhreachta sna cúig bliana atá romhainn. Ina a fócas ar fhorbairt a dhéanamh ar luach na hearnála oidhreachta d'fhostaíocht, oideachas agus do cháilíocht na turasóireachta oidhreachta, tá an Chomhairle Oidhreachta ag léiriú na riachtanais eacnamaíochta agus sóisialta reatha. Agus fíis á leagan amach do 2016 molaim go háirithe na moltaí le comóradh a dhéanamh ar thréimhse 1916 ar bhealach a dhéanfaidh comhlánú ar na comórthaí náisiúnta.

Tá rian ar an gComhairle go dtí seo ag a acmhainn le hoiriúnú agus le hathrú d'fhonn caighdeán agus a hábharthacht don tseirbhís phoiblí a chothabháil. Léiríonn an Plean Straitéiseach an acmhainn sin agus creidim go mbainfear amach a cuid cuspóirí uailmhianacha ar bhealach a thugann tacaíocht do chiontairbhe ár n-oidhreachta náisiúnta d'fholláine ár náisiún.

Jimmy Deenihan, TD

Minister for Arts, Heritage and the Gaeltacht

Gineadh an Plean Straitéiseach i gcomhthéacs socheacnamaíoch atá éagsúil ar fad lena raibh ann roimhe. Agus seo á scríobh, táimid i ngreim ag meathlú domhanda atá ag éabhlóidiú. I bhfianaise todhchaí éiginnte, tá cruthú postanna ina thosaíocht anois. Cé nach mbeidh Éire slán go deo ar fhórsaí na margaíochta domhanda tá béim curtha ar an talamh slán atá inbhainte amach thart ar ár n-acmhainní aiceanta agus cultúrtha tríd an ról a fhéadfadh a bheith ag an oidhreacht agus ag turasóireachta oidhreachta maidir le fostaíocht inbhuanaithe a ghiniúint.

Tá stair cruthaithe ag ár mórchiste tírdhreacha nádúrtha agus stairiúla agus ár ndéantúsán maidir le tacaíocht a thabhairt do phostanna. Tá mórtábhacht leis an mbealach ina ndéanfar an acmhainn seo a fhás sna blianta beaga atá romhainn. Ceangailte go dlúth lenár n-oidhreacht tá an croí ró-luachmhar de cé sinn féin mar dhaoine aonair, mar phobail agus mar náisiún. Mar a feiceadh tríd an 600,000 duine a bhí rannpháirteach in imeachtaí Seachtaine na hOidhreachta in 2011, nó hamháin gur luachanna pobail iad seo, ach nuair a bhíonn siad i bpáirt again déanaimid sin féin agus ár dtodhchaí a mhúnlú. Is é seo an fáth go bhfuil inbhuanaithe fostaíochta i réimse na hoidhreachta ag brath ar shlánú agus ar shláine na hoidhreachta. Tá ról ar leith ag an gComhairle Oidhreachta - ag tacú le saoránacht ghníomhach, pobail chruthaitheacha agus rannpháirtíocht bhríoch – mar abhcóid ar an gcleachtas is fearr agus ar cháiliócht, i gcaomhnú agus i láithriú na hoidhreachta agus i ndéanamh cinnte eolas-bhunaithe.

Sa lá atá inniu ann tá príonsabail n cuimsitheachta, úinéireacht i bpáirt agus comh-mhaoirseacht chun tosaigh i gcaomhnú agus i mbainistiú na hoidhreachta agus tá siad enshrined in the latest Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (also known as the Faro Convention). Tá Coinbhinsiún Faró ina mheabhrúchán tráthúil do ghairmiúlaigh oidhreachta agus do lucht déanta cinnidh go bhfuil ceart an phobail ar rannpháirtíocht in agus leas a bhaint as a n-oidhreacht mar bhonn le gach aon chaomhnú, bainistiú agus reachtaíocht oidhreachta. Níl sé inghlactha níos mó an pobal la choimeád siar amach ón oidhreacht. I ndáiríre ní raibh sé riamh amhlaidh.

Ní dhéanann an sean chur chuige seo ach baint de bhraistint úinéireachta agus freagrachta an phobail dá n-oidhreacht agus déanann an próiseas machnaimh ar an oidhreacht a shaobhadh chun nach mbíonn ann ach rud eisiach agus uaireanta monalóg leithleasach. Ní éileoidh agus ní aithneoidh pobal gan spies na nithe is fearr maidir le cosaint, caomhnú ná bainistiú oidhreachta, ná ní bhainfidh siad taitneamh iomlán as ciontaibhe na hoidhreachta do chaighdeán na beatha.

Mar a deir an seanrá, ciallaíonn 'maoirseacht i bpáirt' tógáil droichead: Ní mór do ghairmiúlaigh oidhreachta agus an pobal trí chéile foghlaim conas cluas a thabhairt dá chéile, agus conas oibriú le chéile. Bealach déthreoch is ea maoirseacht i bpáirt. Tá an Chomhairle Oidhreachta tiomanta go gníomhach do ghairmiúlaigh oidhreachta agus don phobal, agus féachann ar an earnáil oidhreachta mar chumasc eolasaithe cothrom orthu araon. Tá neadú na maoirseachta i bpáirt i gcaomhnú agus i mbainistiú ár n-oidhreachta ar cheann de na príomhdhúshláin do na deich mbliana atá romhainn.

Ó bunaíodh í, tá ról cinnireachta ag an gComhairle Oidhreachta in íomháú, tacú agus cruthú infreastructúir oidhreachta in Éirinn. Chun go mbeidh an t-infreastructúr níos mó ná suim a chomhdhéantasach ní mór dúinn anois é a mhúnlú ina earnáil oidhreachta. Tá seo ar cheann eile le príomh-mhianta an Phlean Straitéisigh seo.

Tá oibrithe ag an gComhairle Oidhreachta le caighdeán na hoiliúna gairmiúla agus an dea-chleachtais a ardú. Mar a chéile táimid lántiomanta don phrionsabal gur eolas is eochair do lántaitneamh a bhaint as agus do rannpháirtíocht i maoirseacht freagrach agus éifeachtach na hoidhreachta. Dá bhrí sin, beidh oideachas ina chlónna éagsúla, mar bhonn le hobair na Comhairle Oidhreachta sna blianta atá romhainn. Ionann oideachas agus infheistiú fadtréimhseach in ár dtodhchaí. Tosaíonn an turas sin anseo.

Conor Newman,
Cathaoirleach
na Comhairle Oidhreachta

Tá oidhreacht ina chuid dílis dár bhféiniúlacht agus dár mórtas áite. is cuid dílis dár ngnáthshaol í, agus is acmhainn eisceachtúil í a thairgíonn fostaíocht, áineas, sláinte, foghlaim agus taitneamhacht. Is ann do chúiseanna maithe eacnamaíochta le tacaíocht a thabhairt don oidhreacht. Tá luach dothomhaiste uirthi i dtéarmaí tionscadail faoi cheannas pobail, ómós do thréithíocht ár sráid-dhreach agus ár dtírdhreach agus sa ghá a bhaineann le cúram a dhéanamh dár ngnáth-chomhshaol.

Treoróidh agus tabharfaidh an Plean Straitéiseach seo stiúir d'obair an Bhoird agus ár bhfoireann i rith 2012–2016. Táimid lánfheasach ar ár dtimpeallacht oibríochta. Go háirithe, is léir dúinn an gá atá le cuidiú leis an athshlánú náisiúnta agus le taispeáint conas is féidir don oidhreacht bheith ina foinse d'fhorbairt shóisialta agus eacnamaíochta. Tugann oidhreacht ardchaighdeán tacaíocht d'fhostaíocht, tairgíonn acmhainn mór le rá oideachais, agus tugann tacaíocht do thurasóireacht oidhreacht-bhunaithe.

Ag teacht chun réitigh dóibh ar 16 príomhchuspóir do 2016 socróidh an Chomhairle spriocanna agus tabharfaidh tosaíocht do ghníomhartha lena cuspóirí a sheachadadh.

Príomhchuspóir 1-3

Ag Tacú le Fostaíocht

- 1 Infheistiú in infreastruchtúr oidhreachta a fhanfaidh, trí chur chuige nuálach agus nua, cothú jabanna táirgiúla sna hearnálacha poiblí agus príobháideach. Tógfaidh seo ar an 70 jab atá cruthaithe go díreach cheana féin i raon de struchtúr oidhreachta ar fud na réigiúin¹
- 2 Aithint agus tacaíocht a thabhairt do ghnéithe nua infreastruchtúir oidhreachta dála Éire ag For-rochtain agus Cairt na Boirinne. Cuidíonn siad seo le fostaíocht tháirgiúil sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha agus forbraíonn cur chuige nua do thuiscint, cothabháil, taitneamhacht agus cáilíocht ár n-oidhreachta nádúrtha agus cultúrtha
- 3 Clár na nOifigeach Oidhreachta agus Lónra Múrbhaile na hÉireann le tógáil ar an 1,012 jab a fuair tacaíocht sa réimse seo gníomhaíochta go dtí seo.²

Príomhchuspóirí 4-7

Ag Tabhairt Tacaíochta d'Oideachas agus Feasacht

- 4 Scéim na hOidhreachta ar Scoil a fhorbairt agus taighde a dháileadh maidir leis na buntáistí fisiciúla agus meabhracha atá san bhfoghlaim lasmuigh do leanaí. Méadóidh an Chomhairle Oidhreachta ar a rannpháirtíocht dhíreach in oideachas tríd an gClár don Oidhreacht ar Scoil, ó 110,000 rannpháirtí in 2011 go 200,000 in 2016 de réir mar a cheadóidh cistíocht³
- 5 Ár dtiomantas don oideachas tríú leibhéal a mhéadú trí spreagadh a dhéanamh ar chur chuige comhtháite don oideachas oidhreachta agus staidéir thírdhreacha trí fhorbairt a dhéanamh, i bpáirt le hinstiúidí tríú leibhéal, cáilíochtaí i dTréithíocht Tírdhreacha agus i dTaifeadadh Bitheolaíochta.
- 6 Tacaíocht a thabhairt do chlár deontas agus do thionscnaimh ardaithe feasachta a chuireann le forbairt postanna, oideachais agus turasóireachta ardchaighdeán trí lánleas a bhaint as ár sócmhainní oidhreachta trí chaomhnú, cothabháil agus feabhas a chur ar fhoirgnimh oidhreachta, ar bhailiúcháin, ghnáthóga agus láithreáin.
- 7 Costais riaracháin ár ndeontais a choimeád ar 8% (€1 milliún) agus leanúint de mhonatóireacht agus d'athbhreithniú torthaí ár ndeontas i gcabhair. Léiríonn siad seo faoi láthair go gcothaíonn gach aon deontas €1m 70 jab go díreach agus 300 jab thar raon d'earnálacha gaolmhara⁴

Príomhchuspóirí 8-12

Ag Tabhairt Tacaíochta do Thurasóireacht Oidhreacht-bhunaithe

- 8 Infheistiú i dtionscnamh nua Bhailte agus Sráidbhailte Stairiúla i gcomhpháirt le Fáilte Ireland, agus ar an mbealach sin sláine oidhreachta a chothabháil agus feabhas a chur ar chaighdeán ár mbailte agus ár sráidbhailte stairiúla d'áititheoirí agus do thurasóirí.
- 9 Tógáil bliain i ndiaidh a chéile ar an 18,700 turasóir a chuir suim go sonrach i dtionscadail a fuair tacaíocht ón gComhairle Oidhreachta in 2010 agus an coibhneas 4.1 ar an toradh ar infheistíocht a choimeád.⁵
- 10 Cur chuige pobal-treoraithe a fhorbairt do Chomóradh Céad Bliain 1916 trí spreagadh a dhéanamh ar imeachtaí na Seachtaine Oidhreachta a dhíríonn ar thimpeallacht shóisialta, eacnamaíochta agus polaitiúil an lae.
- 11 Faoi 2016, agus i gcomhpháirt leis an 50 ball den Chlár um Chaighdeán Músaeim, agus earnáil an chaomhantais taispeántas a chruthú ar ár sócmhainní inláimhsithe agus doláimhsithe cultúrtha a bhaineann le 1916.
- 12 Tógáil ar an rath a bhí ar Sheachtain na hOidhreachta le déanaí agus le féilte eile den chineál céanna le méadú a dhéanamh ar a lucht leanúna 8 idirnáisiúnta. Bainfear seo amach trí oibriú le comhpháirtithe ábhartha le feabhas a chur ar a Próifíl idirnáisiúnta agus ar a hionchas turasóireachta. Méadóidh seo rannpháirtíocht an phobail ó 600,000 in 2011 go 1 milliún faoi 2016.⁶

Príomhchuspóirí 13-16

Creata agus Meicníochtaí Nua-aoiseacha

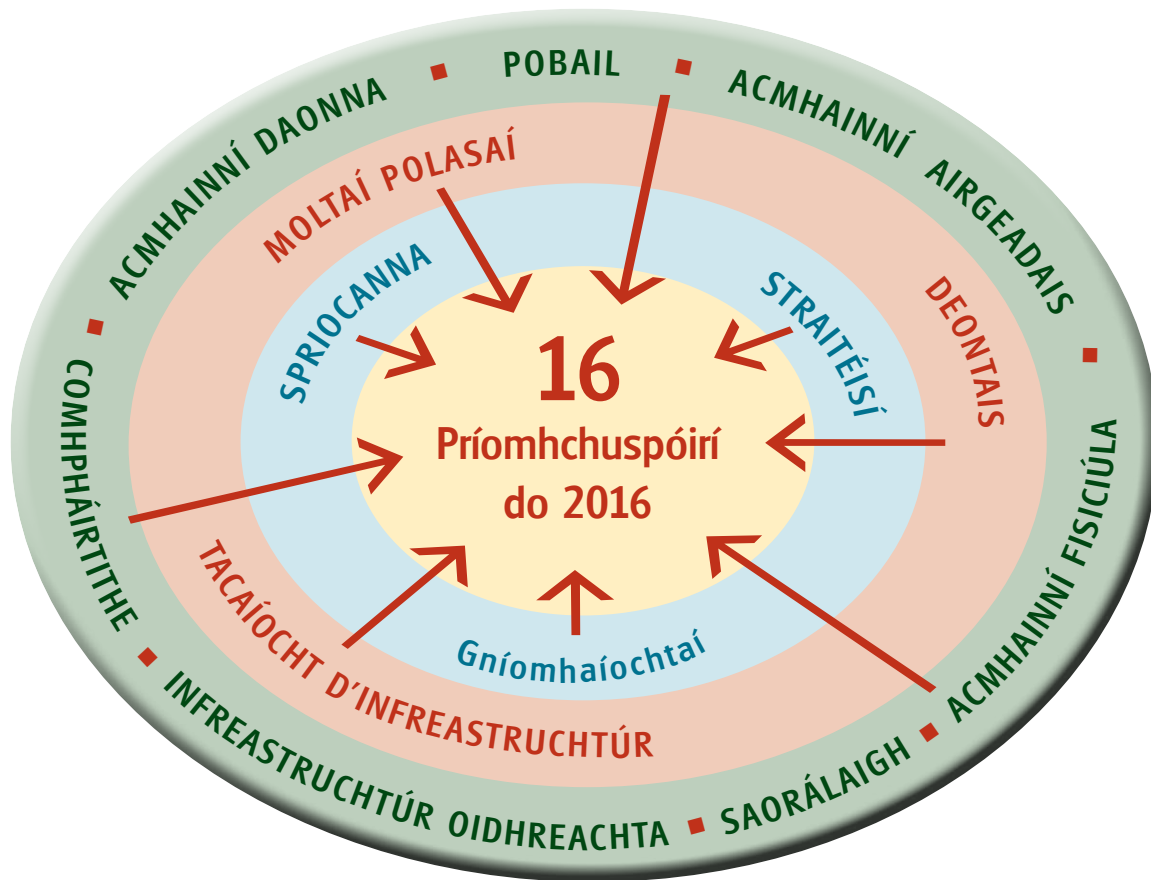
- 13 Forbairt agus spreagadh a dhéanamh ar nuálaíocht san oidhreacht trí sholáthar a dhéanamh ar chreat comhtháite do bhainistíocht ár gcuid sócmhainní oidhreachta go háirithe trí úsáid TF agus trí chur chun cinn ar bhunú Réadlainne Tírdhreacha d'Éirinn.
- 14 Forbairt a dhéanamh, leis an rialtas, ar chur chuige nua cumasaithe agus pobal teoraithe do bhainistíocht agus do chaomhnú ár sócmhainní oidhreachta, ag áireamh forbairt ar Acht um Thírdhreach na hÉireann.
- 15 Tógáil ar an taighde reatha agus ag teacht ar chiontairbhe eacnamaíochta agus sláinte na hoidhreachta: na príomhthorthaí a leathadh; a moltaí a fhorfheidhmiú de réir mar a cheadóidh an chistíocht.
- 16 Bheith rannpháirteach i dtionscadail Eorpacha a thaispeánfaidh luach oidhreachta na hÉireann agus cur chun cinn a dhéanamh ar na scileanna sin dár gcleachtóirí oidhreachta a sholáthraíonn foghlaim agus nuálaíocht chomh maith.

Déanfar gníomhartha ar a ndéantar tosaíochtú leis na 16 cuspóir seo a bhaint amach do 2016 a fheidhmiú le deimhin a dhéanamh de 3 sprioc a bhaint amach. Léiríonn na spriocanna seo ról criticiúil na hoidhreachta i :

- Cuidiú le féiniúlacht, folláine agus sláinte
- Bainistiú agus caomhnú d'fhorbairt inbhuanaithe
- Áisiú ar thuiscint agus ar thaitneamh

D'fhoillíonn léiriú a dhéanamh ar a freagrachtaí reachtúla cuirtear obair uile na Comhairle i bhfrámaíocht i gcomhthéacs:

- Polasaithe agus tosaíochtaí a mholadh don oidhreacht náisiúnta
- Tacaíocht a thabhairt d'infreastruchtúr agus do chomhpháirtíochtaí nua agus reatha oidhreachta
- Reáchtáil sraitheanna de chlár deontas

Díreoidh an Chomhairle a hacmhainní uile, laistigh de chreat de **mholtaí polasaí**, **tacaíocht infreastruchtúir agus deontas**, ag baint leasa as **sainspriocanna**, **straitéisí** agus **gníomhaíochtaí** le 16 príomhchuspóir, ar a laghad, a bhaint amach do 2016.

IV Éire in 2016

Cuimsíonn tréimhse an Phlean Straitéisigh seo mórán comóradh ócáide mar chomóradh 1916, chomh maith leis na himeachtaí tábhachtacha as a d'eascair bunú an Stáit Éireannaigh. Beidh na himeachtaí seo ina n-ábhair thábhachtacha díospóireachta agus spéise poiblí agus ní mór dúinn cuimhneamh ar imircigh agus ar phobail nua i láthair in Éirinn agus deimhin a dhéanamh de go bhfuil ár n-oidhreacht cuimsitheach agus ar oscailt do gach aon duine.

Agus a fis á leagan amach aici, ní mór don Chomhairle Oidhreachta í féin a ullmhú le déileáil le timpeallacht síorathraitheach. Ní mór í a bheith láneolasach ar agus lánfhreagrach do, na dúshláin agus na deiseanna a thiocfaidh as athchóiriú na hearnála agus a bheith nuálaíoch, solúbtha agus éifeachtach ina cuid oibre ar fad.

Beidh éifeacht nach beag ar rath agus ar sheachadadh an Phlean Straitéisigh seo ag pleananna agus polasaithe earnálacha eile. Le bheith éifeachtach, is gá don Chomhairle pleanáil agus bainistiú a dhéanamh dóibh seo i gcosaint, caomhnú agus bainistíocht na hoidhreachta. Cuimsíonn samplaí :

- Spriocanna fáis laistigh de Food Harvest 2020 an rialtais; Cuimsíonn Fís do Agraibhia agus lascaireacht na hÉireann méadú 33% ar luach an phríomh aschur in earnáil na talmhaíochta, iascaireachta agus foraoiseachta faoi 2020. Beidh éifeacht shuntasach aige seo ar oidhreacht talún feirmeoireachta agus tuaithe, agus beidh amhlaidh chomh maith sa Chomhpholasaí Talmhaíochta iar-2013.
- Ina gceisteanna anois do shócmhainní oidhreachta. Is dócha go n-éireoidh brúnna forbartha agus tógála d'earnálacha áirithe (leithéidí fuinnimh inathnuaite, ola agus gás), easchósta agus ar an gcladach.
- Lagóidh laghduithe ar leibhéil a gcuid foinsí cistíochta d'eagraíochtaí saorálacha, pobail agus neamh-rialtas a bhforbairt agus an obair a dhéanann siad don oidhreacht agus don phobal ainneoin an fáis is cosúil a bheith ar líon na ndaoine a théann i mbun oibre go saorálach.
- Aithnítear go maith tábhacht na hoidhreachta do thionscal beosach turasóireachta. Cé go bhfuil méadú ar an mbrú ar acmhainn oidhreachta na hÉireann a úsáid le líon níos mó turasóireachta a mhealladh le cabhrú le hathshlánú na heacnamaíochta baineann laghdú ar leibhéil na hinfheistíochta i mbainistíocht, cosaint agus caomhnú na hoidhreachta d'acmhainn na hoidhreachta le tionscal turasóireachta a chothabháil.

Níl iontu seo ach cuid de na fachtóirí ag a mbeidh éifeacht ar sheachadadh príomhchuspóirí na Comhairle Oidhreachta do 2012-2016.

Fís

Go n-aithneofaí, agus go mbeadh meas ar ár n-oidhreacht agus go mbainfí taitneamh aistí ar mhaithe leis an gcion tairbhe riachtanach a thugann sí dár bhféiniúlacht, ár bhfolláine agus dár dtodhchaí, agus go ndéantar bainistíocht agus cosaint uirthi dá réir.

Ráiteas Misin

Is é misin na Comhairle Oidhreachta é teagmháil, oideachas agus abhcóideacht a úsáid le forbairt a dhéanamh ar thuiscint níos forleithne ar an gcion tairbhe a dhéanann ár n-oidhreacht dár bhfolláine sóisialta, comhshaoil agus eacnamaíochta,

Tosaíocht faoi láthair is ea deimhin a dhéanamh de go n-aithnítear agus go rialaítear tábhacht na hoidhreachta maidir le tacaíocht athbhairt do jabanna, mar acmhainn oideachais agus maidir le cothabháil na turasóireachta oidhreachta ardchaighdeán.

Croíphrionsabail agus Luachanna

Ó bunaíodh í, tá taithí na Comhairle tar éis a thabhairt uirthi sraith prionsabal a tharraingt chuici féin a cheaptar a bheith bunúsach do dhea-bhail na heagraíochta. Léiríonn siad seo polasaí an Rialtais mar a bhaineann le comhpháirtíocht, inbhuaine agus comhionannas; ár dtiomantais náisiúnta cosaint, bainistíocht agus aitheantas a dhéanamh ar ár n-oidhreacht náisiúnta, chomh maith le plé le déanaí ar ról na seirbhíse poiblí i saol na hÉireann. Beidh na bunphrionsabail agus na luachanna seo a leanas dá bhrí sin ina mbonn faoi obair na Comhairle Oidhreachta:

- Comhpháirtíocht agus rannpháirtíocht
- Inbhuaine agus cáilíocht na beatha
- Comhionannas agus cuimsiú agus inrochtain
- Soláthar seirbhíse gairmiúil agus éifeachtach
- Trédhearthacht

Feidhmeofar na prionsabail seo san obair uile a dhéanfaidh an Chomhairle agus beidh siad mar bhonn lena mianta earnáil níos comhdhlúite agus níos comhtháite oidhreachta a bhaint amach le saolré an phlean seo.

Mandáid na Comhairle Oidhreachta

Bunaíodh feidhmeanna na Comhairle Oidhreachta go príomha ag Acht Oidhreachta, 1995. Is iad sin, inter alia:

- Polasaithe agus tosaíochtaí a mholadh do aitheantas, cosaint, caomhnú agus feabhsú na hoidhreachta náisiúnta, ag áireamh séadchomharthaí, ábhar seandálaíochta, ábhar oidhreachta, an oidhrecht ailtireachta, fásra, ainmhithe, gnáthóga fiadhúlra, tírdhreacha, muirdhreacha, raic, geolaíocht, gairdíní agus páirceanna oidhreachta, agus uiscebhealaí intíre.

Acht Oidhreachta 1995 Alt 6 (1)

- Déanfaidh an Chomhairle go háirithe:-

- cur chun cinn ar spéis, oideachas, eolas agus mórtas as, agus áisiú ar thuiscint agus ar thaitneamh a bhaint as an oidhrecht náisiúnta
- comhoibriú le húdaráis áitiúla, comhlachtaí oideachais agus eagraíochtaí agus pearsain eile i gcur chun cinn feidhmeanna na Comhairle
- cur chun cinn ar chomhordú gníomhaíochta maidir le feidhmeanna na Comhairle.

Acht Oidhreachta 1995 Alt 6 (3)

- Tig leis an gComhairle moltaí a dhéanamh leis an Aire ar aon cheist a bhaineann le feidhmeanna na Comhairle agus tig léi na moltaí sin a dhéanamh poiblí.

Acht Oidhreachta 1995 Alt 7

- Tig leis an gComhairle, má iarrann an tAire a leithéid, comhairle a sholáthar don Aire ar aon ní maidir le feidhmeanna na Comhairle agus le faisnéis maidir le feidhmíocht a cuid feidhmeanna.

Acht Oidhreachta 1995 Alt 8

- Tig leis an Aire ... cibé feidhmeanna breise agus is dóigh leis an Aire a bheith cuí... a chur ar an gComhairle maidir leis an oidhrecht náisiúnta.

Acht Oidhreachta 1995 Alt 9

Tá an Chomhairle Oidhreachta ina húdaráis / comhlacht sainithe faoi fhorálacha na nAchtanna Pleanála agus Forbartha 2000-2010 agus na Rialacháin Pleanála agus Forbartha 2001-2011, faoi réir ag a feidhmeanna faoi Alt 6 den Acht Oidhreachta 1995. Mar chomhlacht sainithe, tá cumhachtaí reachtúla ag an gComhairle Oidhreachta maidir leis an dá phróiseas lárnach pleanála:

- Comhairle a sholáthar ar cheapadh polasaí pleanála.
- Soláthar a dhéanamh ar chomhairle maidir le tionscadail bainistíochta forbartha, ag a mbeadh éifeacht ar shócmhainní agus gnéithe oidhreachta.

Cosnaíonn Comhairle Oidhreachta oidhreacht mar chuid dlís dár bhféiniúlacht agus dár mórtas áite. Soláthraíonn sí cnámhdroma ár bpobal, ár gcultúr, ár dtionscail turasóireachta agus talmhaíochta, agus spreagann sí fiontraíocht agus nuálaíocht san eacnamaíocht níos leithne. Síneann a cuid buntáistí isteach sa mhórphobal: is cuid dlís dár ngnáthshaol í, agus is acmhainn eisceachtúil í a thairgíonn fostaíocht, áineas, sláinte, foghlaim agus taitneamhacht. Cé go bhfuil cúiseanna maithe eacnamaíochta ann le tacú leis an oidhreacht, tá luach dothomhaiste uirthi i dtéarmaí tionscadail chruthaitheach faoi cheannas pobail.⁷ Gineann sé mórtas chomh maith as tréithíocht ár sráid-dhreacha agus ár dtírdhreacha, agus cuireann sé lenár sláinte agus lenár bhfolláine⁸, is léir ann féin an gá a bhaineann le cúram a dhéanamh dár ngnáth-chomhshaol agus a chionn tairbhe dár bhfolláine. Beidh tionchar ag teip ar mheas a bheith againn ar ár n-oidhreacht agus gan chúram a dhéanamh di i bhfad thar eanáil na hoidhreachta amach.

Níl aon amhras ach go múnlaíonn an oidhreacht an cultúr comhaimseartha agus go ndéanann eolasú ar an tsamhlaíocht Éireannach i dtéarmaí litríochta, ceoil, dearaidh, teanga agus tírdhreacha. Tagann an luach atá ag sochaí ar a oidhreacht agus an bealach ina dtugann sé aire di chun soiléire í agus ar an mbealach ina bhfeiceann daoine eile í.

Cad is Oidhreacht ann?

Sainíonn *Acht Oidhreachta* (1995) oidhreacht mar ní a chuimsíonn

séadchomharthaí, míreanna seandálaíochta, oidhreacht ailtireachta, fásra, ainmhithe, gnáthóga fiadhúlra, tírdhreacha, muirdhreacha, raiceanna, geolaíocht, gairdíní agus páirceanna oidhreachta, agus uiscebhealaí intíre.

Ar leibhéal áitiúil go háirithe, meastar do mhórán an oidhreacht a bheith níos leithne ná sin ag cuimsiú gineolaíochta, oidhreacht béil agus stair áitiúil. Ag obair di i gcomhpháirtíocht le pobail áitiúla, leanfaidh an Chomhairle Oidhreachta de mheas a léiriú ar an dearcadh leathan seo.

Ár bhFócas

Díreoidh an Chomhairle ar athrú trí:

- Pobail agus eagraíochtaí saorálacha agus neamh-rialtas a chumasú le bheith rannpháirteach ina n-oidhreacht trí raon de scéimeanna deontas agus chomhairle aclaíthe agus tacaíochta. Faoi Phlean Straitéiseach 2007-2011 na Comhairle leithdháileamar €33 milliún i gcúnamh deontas do raon de thionscadail d'fhonn ár misin a ghnóthú. Tá saothar agus tiomantacht pobal agus eagraíochtaí den chineál sin tar éis cuidiú go mór le bainistíocht agus cosaint na hoidhreachta, agus leanfaidh an Chomhairle Oidhreachta ag tabhairt tacaíochta dóibh sa ról riachtanach seo.
- Oibriú i gcomhpháirt le rialtas náisiúnta agus áitiúil, gníomhaireachtaí stáit, fóraim contae agus cathrach agus institiúidí tríú leibhéal le deimhin a dhéanamh de chur chuige comhordaithe comhnasctha do bhainistíocht oidhreachta.
- Tionscadail faisnéise, feasachta, agus tionscadail ar-an-láthair a eagrú trí Phleananna Oidhreachta agus Bithéagsúlachta Contae agus Cathrach.
- Forbairt a dhéanamh ar, agus tacaíocht a thabhairt d'infreastruictúir náisiúnta oidhreachta, ag áireamh an tIonad Náisiúnta um Shonraí Bithéagsúlachta, an Clár Fionnachtana, Lónra Múrbhailte Na hÉireann agus Iontaobhas Comharthaí Fearann na hÉireann, Comhairle Sléibhte Chill Mhantáin, agus Coillearnacha na hÉireann.

- Tacaíocht do líonra fairsing de ghairmiúlaigh oidhreachta ag áireamh caomhnóirí, éiceolaithe, seandálaithe, ailtirí caomhantais, coimeádaithe músaem, tuíodóirí agus ceardaithe eile trí thraenáil, sparánachtaí agus leagan síos caighdeán dea-chleachtais.
- Soláthar a dhéanamh ar mholtaí polasáí-bhunaithe agus aighneachtaí agus tosaíochtaí a aithint don rialtas náisiúnta agus áitiúil.

Oidhreacht agus Fostaíocht Inbhuanaithe

Agus an plean seo á dhréachtadh, tá an Chomhairle lánfheasach ar a thimpeallacht oibríochta. Go háirithe, is léir dúinn an gá atá le cuidiú leis an athshlánú náisiúnta agus le taispeáint conas is féidir don oidhreacht bheith ina foinse d'fhorbairt shóisialta agus eacnamaíochta. Is ann do bhealaí éagsúla ina bhféadfadh oidhreacht ról níos mó a bheith aici i gcruthú fostaíochta inbhuanaithe

- Fiontraithe a ghríosadh le cinnireacht a athbhairt agus le bealaí nua a fhorbairt ar oibriú in earnáil na hoidhreachta dála Éire ag For-Rochtain
- Athchóirigh, caomhnaigh, athshlánaigh agus cothaigh foirgnimh oidhreachta, bailiúcháin agus láithreáin, agus fostaíocht inbhuanaithe a sholáthar don todhchaí leis an gClár um Chaighdeán do Mhúsaeim agus Líonra Múrbhailte na hÉireann.
- Uasghrádú ar an stoc foirgneamh stairiúla ar bhealach a cheadóidh níos mó éifeachta fuinnimh agus inbhuanaitheachta trí chúnamh deontas spriocdhírthe.
- Cláir traenála a eagrú do speisialtóirí caomhantais, gairmeacha gaolmhara agus úinéirí maoine agus an acmhainn uas-scile d'oibrithe tógála mar a dhéantar ag oifigigh áitiúla oidhreachta
- Ról na hoidhreachta a chur chun cinn i bhforbairt turasóireachta pobail, baile agus idirnáisiúnta araon, agus in earnálacha eile mar fheirmeoireacht agus thalmhaíocht, i gcomhpháirt le Comhairle Sléibhte Chill Mhantáin agus an Oileáin Mhoir.
- Na naisc idir an oidhreacht agus na healaíona a threisiú i músaeim, dánlanna agus imeachtaí cultúrtha i gcomhpháirt leis an gComhairle Ealaíon agus leis an gComhairle Cheardaíochta.

Cruthaíonn tionscadal na Comhairle Oidhreachta líon mór jabanna ardscale áitiúla agus tugann tacaíocht dóibh. Éilíonn mórán de na jabanna sin cur amach ar scileanna traidisiúnta Gaelacha, scileanna gairmiúla nua-aoiseacha agus tuiscint dár n-oidhreacht, mar ár ngnáthóga, fiadhúlra agus seandálaíocht.

Fuair anailís ar ár gClár Deontas 2010 amach gur:

- Thug tionscadail a chistigh an Chomhairle tacaíocht indíreach, meastar, do 307 jab.
- Go hiomlán, chistigh an Chomhairle Oidhreachta tionscadail a thug tacaíocht, meastar, do 449 jab in 2011.

- Creideann 62% d'eagraíochtaígo mbeadh turasóireacht laghdaithe ina réigiúin mura mbeadh deontas faighte acu ón gComhairle Oidhreachta.
- Ar gach €1 a chaitheann an Chomhairle Oidhreachta, faigheann tionscadal turasóireachta na hÉireann €4.4 trí mhéadú ar thurasóireacht. Beidh ár bhfócas ar bhuanú agus, nuair is féidir é, feabhas a chur ar na luachanna sin.

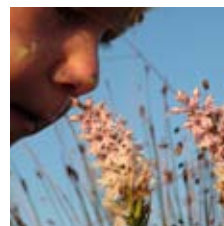
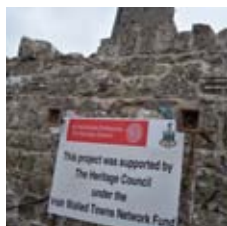
Our focus will be to maintain and, where possible, enhance these values.

Infreastruchtúr agus Comhpháirtíochtaí

D'fhonn na haschuir seo a sheachadadh, níl ár n-acmhainn oibríochta ag brath ar ár bhfoireann lárnach amháin, ach ar ár líonra d'infreastruchtúr oidhreachta mar Oifig Oidhreachta na n-údarás áitiúla, an tIonad Náisiúnta um Shonraí Bithéagsúlachta nó an Clár Fionnachtana agus ár gcomhpháirtíochtaí agus ár ngaolmhaireachtaí éagsúla mar Iontaobhas Comharthaí Fearann na hÉireann, Coillearnacha na hÉireann agus tionscnaimh tírdhreacha áitiúla mar Chomhairle Sléibhte Chill Mhantáin, Cairt na Boirinne agus grúpa Tionscadail an Oileáin Mhoir.

Ní féidir scóip agus scála na hoibre atá rianaithe thuas agus faoinár Spriocanna agus ár Straitéisí nua a bhaint amach ach trí eagraíocht a thuigeann buntáiste na comhpháirtíochta agus na nuálaíochta, go háirithe i bhfianaise laghdaithe ar oll-leibhéal foirnithe. Déanann seo, i bpáirt le polasaithe reatha an rialtais ar earcú agus ar fhostaíocht san earnáil phoiblí, níos criticiúla fós é go leanfaimis ag oibriú i gcomhpháirtíocht agus i dtacaíocht le daoine eile le deimhin a dhéanamh de sheachadadh ár bhFís agus ár Misin. Go suntasach, ní mór dúinn leanúint orainn le bealaí nua agus nuálacha oibre a aimsiú agus a bhéimniú.

Cuidíonn an t-infreastruchtúr criticiúil seo, agus na comhpháirtíochtaí a fhorbraímid agus lena dtacaímid ar fud na tíre, linn len i bhfad níos mó a bhaint amach don oidhreachta agus dár bpobail ná an méid a fhéadfaí a dhéanamh go haonaránach. Léireoidh ár bPlean Straitéiseach 2012-2016 an fhírinn seo ina scála uailmhianach agus sna cuspóirí a leagann sé síos.

Spriocanna, Straitéisí agus Gníomhaíochtaí – 16 Cuspóir á gcur in Ord Tosaíochta do 2016

Tugtar sainmhíniú sa rannán seo ar na Spriocanna agus na Straitéisí atá beartaithe don Chomhairle i ngach ceann dá gníomhaíochtaí ar pholasaí agus nuálaíocht, tacaíocht infreastruchtúir agus deontais. Tá gaol ag na Spriocanna lena chéile agus iad bunaithe ar Fhís agus ar Mhisean na Comhairle. Tá baint ag na Straitéisí agus na Gníomhaíochtaí faoi gach Sprioc lena chéile agus soláthróidh siad, i dteannta a chéile na 16 Príomhchuspóir do 2016 atá liostáilte i dtús an phlean.

Sprioc 1 Cur leis an tuiscint ar a gcuireann oidhreacht len ár bhféiniúlacht, ár bhfolláine, ár sláinte agus le forbairt inbhuanaithe.

Straitéisí Gaolmhara (féach Tábla 1, pp22-24)

- Ceannas a thabhairt don diospóireacht náisiúnta ar a gcuireann oidhreacht le forbairt inbhuanaithe
- Níos mó rannpháirtíochta a spreagadh maidir le cúram a thabhairt d'áiteanna, réada agus tírdhreach trí oibriú go deonach agus trí rannpháirtíocht an phobail
- A bheith chun tosaigh sa diospóireacht ar a gcuireann oidhreacht le sláinte fhisiciúil agus intinne agus le folláine
- Forbairt agus cur chun cinn a dhéanamh ar luach(anna) sóisialta, eacnamaíochta, comhshaoil agus sláinte na hoidhreachta do phríomhearnálacha ar a n-áirítear turasóireacht agus talmhaíocht
- Méadú ar an tuiscint ar shainiúlacht tírdhreacha na hÉireann agus conas mar a chuireann sé le cáilíocht na beatha agus le féiniúlacht áitiúil
- Spreagadh a thabhairt do ghníomhaíocht inbhuanaithe i láithreacha atá saibhir ó thaobh oidhreachta de
- An diaspora a bheith rannpháirteach san oidhreacht
- Neartú a dhéanamh ar comhalta na nasc idir ealaín, cultúr agus oidhreacht, go háirithe maidir le forbairt 'Ómóis áite' indibhidiúil/pobail
- Cothú a dhéanamh ar scileanna traidisiúnta tógála agus caomhnaithe do chaomhnú na hoidhreachta

Sprioc ii Bainistiú agus caomhnú a dhéanamh ar an oidhreacht le cur le forbairt inbhuanaithe

Straitéisí Gaolmhara (féach Tábla 2, pp26-29)

- Polasaithe agus tosaíochtaí a mholadh agus a chur chun cinn maidir le haithint, cosaint, caomhnú agus feabhsú na hoidhreachta
- Ról na Comhairle Oidhreachta a chomhlíonadh mar chomhlacht forordaithe
- Feabhas a chur ar bhainistiú agus choimeádaíocht, ar inrochtaineacht agus úsáid sonraí oidhreachta, go háirithe trí theicneolaíocht nua digiteach

- Neartú a dhéanamh ar acmhainn chomhlachtaí infreastruchtúir oidhreachta cur le cosaint, bainistiú agus caomhnú na hoidhreachta
- Uasmhéadú a dhéanamh ar leibhéil saineolais laistigh de
 - údaráis áitiúla
 - ceirdeanna agus gairmeacha iomchuí
- Cur chun cinn a dhéanamh ar úsáid a bhaint as, agus scóip do, athghiniúint uirbeach, de réir dea-chleachtais
- Feabhas a chur ar stádas na hoidhreachta trí phleanáil, bainistíocht agus oibreacha imchoimeáda
- Dea-chleachtas a léiriú agus a fhorbairt i dtaighde, cosaint, bainistiú agus caomhnú na hoidhreachta

Sprioc iii Cur chun cinn agus éascú a dhéanamh ar eolas, tuiscint agus taitneamh a bhaint as ár n-oidhreacht

Straitéisí Gaolmhara (féach Tábla 3, 31-39)

- Coimisiúnú agus tacú le taighde agus obair suirbhéireachta ar oidhreacht
- Spreagadh a thabhairt do ghníomhaíochtaí a chuireann chun cinn agus a éascaíonn taitneamh a bhaint as, agus eolas a chur ar ár n-oidhreacht
- Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt ghairmiúil sna hearnálacha iomchuí
- Tuilleadh forbartha a dhéanamh ar an oidhreacht mar acmhainn foghlama, laistigh agus lasmuigh den chóras foirmeálta oideachais

Leis na Spriocanna seo a bhaint amach is féidir tacú leis na jabanna atá ann agus cinn nua a chruthú. Le teacht níos fearr a bheith ar ár n-oidhreacht agus níos mó taitneamhachta a bheith leis is féidir, mar shampla, líonra a chruthú timpeall ar gach acmhainn oidhreachta, ó threoirthe mhúinte, go hiompar, cóiríocht, cothabháil, seirbhísiú agus saoráidí do chuairteoirí. Bíonn eispéireas níos saibhre de ghnáth á lorg san oidhreacht ag muintir an lae inniu agus leas á bhaint acu as gníomhaíochtaí eile atá ar fáil go háitiúil.

Sprioc i: Cur le féiniúlacht, folláine agus sláinte

Is eilimint riachtanach dár bhféiniúlacht í oidhreacht na hÉireann, a chuireann lenár n-ómós áite go náisiúnta agus go háitiúil. Soláthraíonn nithe oidhreachta is díol spéise mar iarsmalanna, foirgnimh stairiúla, séadchomharthaí agus páirceanna, chomh maith lenár dtírdhreacha tuaithe agus uirbeacha, acmhainní sainiúla foghlama agus áineasa, nó briseadh ó strus an tsaoil. Cuireann na háiteanna seo go mór le cáilíocht na beatha in Éirinn agus tugann siad buntáiste iomaíocha maidir le fórsa oibre le scileanna agus cumas a mhealladh.

Is féidir le tírdhreacha ardcáilíochta, bunaithe ar shainiúlacht áitiúil agus ar fhéiniúlacht láidir chultúrtha, leasa a sholáthar mar fhostaíocht, seirbhísi oideachais agus éiceachórais. Is féidir go mbeadh ár n-oidhreacht chun leasa, agus go dtacódh sí, lenár sláinte intinne agus fisiciúil agus ár bhfolláine, agus cur le forbairt inbhuanaithe a bhaint amach.⁹ Tá cuid mhór den gheilleagar bunaithe ar an acmhainn oidhreachta tógtha, nádúrtha agus cultúrtha, mar shampla, trí tháirgeacht bia, turasóireacht nó acmhainní eile nádúrtha. Go minic, baineann neart a mbíonn á thairiscint againn do thurasóireacht le láithreacha stairiúla agus sráid-dreacha, tírdhreacha ardcáilíochta agus limistéir sainithe. In 2009, ghin turasóireacht oidhreachta cultúrtha €1.9 billiún don gheilleagar náisiúnta. Aithníonn Suirbhéireachtaí ar Dhearcadh Thurasóirí tírdhreach na hÉireann agus ár n-ionad stairiúla uirbeacha mar nithe suntasacha is díol spéise do thurasóirí. Soláthraíonn tarraingteacht tírdhreacha agus oidhreachta bealach tábhachtach do chuairteoirí ón tír seo agus ón iasacht taitneamh a bhaint as ár n-oidhreacht agus ár gcomhshaol. Príomhcheist a bhaineann leis seo ná bainistiú agus léirmhíniú na hacmhainne oidhreachta le freastal ar riachtanais turasóireachta, agus ag aithint ag an am gcéanna gur gá aire thuisceanach a thabhairt don acmhainn seo trí chothabháil agus imchoimeád leanúnach.

Tá ár n-oidhreacht nádúrtha mar bhonn le roinnt dár bpríomhearnálacha, mar thalmhaíocht agus iascaireacht, agus tá sé measta go caomhnach gur fiú ar a laghad €2.6 billiún in aghaidh na bliana do gheilleagar na hÉireann é.¹⁰ Go deimhin, bhí tionchar díreach ag ár gcleachtais níos fairsinge talmhaíochta ar ár n-oidhreacht nádúrtha agus cultúrtha agus ár dtírdhreacha a fhorbairt. Aithnítear inbhuanaitheacht chomhshaoil freisin mar riachtanas do chóras táirgeachta bia sa 21ú haois, a bhfuil dúshlán agus deiseanna ag baint leis. Cuireann Fómhar Bia 2010 béim ar uaillmhian na hÉireann a bheith comhchiallach le táirgiúlacht táirgí atá inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil i dtreo is go n-aithníonn tomhaltóirí agus táirgí Éireannacha á gceannach acu, go bhfuil siad 'ag roghnú luacha agus meas á léiriú acu ar an timpeallacht nádúrtha'.¹¹ Ina theannta sin, tá mórtas as tuath bheo a dhéanann cosaint ar a hoidhreacht aitheanta freisin mar phríomhbhua margaíochta. Mar sin féin, beidh dúshlán ag baint le cothromaíocht a bhaint amach idir an dá uaillmhian agus ní tharlóidh sé de thaisme.

Tá an ghné shóisialta d'fhorbairt inbhuanaithe, a shainmhíníonn an ról a bhíonn ag daoine i ndéanamh agus i gcothabháil an chomhshaoil atá álainn agus beatha-chothabhálach, nasctha go dlúth le prionsabail chaomhantais na hoidhreachta. Tá na huirlisí agus na modhanna a úsáidtear le bainistiú a dhéanamh ar an oidhreacht (pleananna imchoimeáda, rannpháirtíocht pháirtithe leasmhara i gcinnteoireacht, idirbheartaíocht ar chomhaontú ar a bhfuil suntasach faoin áit, luach-mhapáil etc.), atá aithnidiúil dóibh sin atá i mbun imchoimeáda, ábhartha lasmuigh den earnáil oidhreachta, agus is féidir leo a bheith chun leasa na sochaí i gcoitinne mar uirlisí le forbairt inbhuanaithe a bhaint amach.

Tá comhairle a sholáthar ar dhea-chleachtas, chomh maith le tacú le tionscnaimh ar féidir leo deiseanna inbhuanaithe nua oidhreacht-bhunaithe a chruthú, ar dhá bhealach ar féidir linn freagairt do riocht reatha na heacnamaíochta. Ina theannta sin, níor chóir go ndéanfaí gannmheas ar acmhainn 'áit-dhéanta' na hoidhreachta, agus cumas na hoidhreachta cur le hathghiniúint, cibé uirbeach nó tuaithe é. Ba chóir go gcabhródh méadú ar thuiscint ar a gcuireann oidhreacht le réimse leathan earnálacha geilleagracha, agus le tábhacht forbartha inbhuanaithe seachas marthanach, le gluaiseacht a chur faoi bhainistiú feabhsaithe ar ár n-oidhreachta. Leis an laghdú ar leibhéal na tógála agus na forbartha tá deis ann polasaithe nua a cheapadh le bainistiú a dhéanamh ar ár n-oidhreacht, agus tuiscint fós ann ar an ngá aghaidh a thabhairt ar cheisteanna a bhaineann le lobhadh agus faillí de dheasca laghdú ar leibhéal na hinfheistíochta

Sprioc i: Cur le féiniúlacht, folláine agus sláinte

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 1 Bheith chun tosaigh sa díospóireacht ar chiontairbhe na hoidhreacht don bhforbairt inbhuanaithe	Taighde a dhéanamh le teacht ar chiontairbhe na hoidhreacht d'fhorbairt inbhuanaithe, eacnamaíocht agus sochaí.	Príomhchuspóir 15	Polasaí	Gníomhaireachtaí Stáit
	Torthaí taighde a úsáid le cumarsáid a dhéanamh leis na meáin, leis an bpobal agus leis na hearnálacha tábhachtacha (leithéidí turasóireacht agus talmhaíocht)	Príomhchuspóir 13	Polasaí	Údaráis Áitiúla
	Spreagadh ar dheiseanna nua inbhuanaithe eacnamaíochta bunaithe ar acmhainn na hoidhreacht	Príomhchuspóir 15	Polasaí Infreastruktúr	Gníomhaireachtaí agus Ranna Rialtais
	Ceardlanna réigiúnach a eagrú le forbairt agus cur in iúl a dhéanamh ar dheiseanna bunaithe ar úsáid inbhuanaithe acmhainní oidhreacht.	Príomhchuspóir 3	Polasaí	Institiúidí Taighde
	Iníúchadh a dhéanamh ar úsáideacht Measúnaithe Seirbhíse Náisiúnta Éiceolaíochta agus na torthaí ar na Tuarascálacha ar Eacnamaíocht na nÉiceachóras agus na Bitheolaíochta, mar is cuí.	Príomhchuspóir 13	Polasaí	Tionscnaimh taifeadadh agus eolaíochta saoránach
	Cumarsáid a dhéanamh maidir le luach agus tábhacht na gcineálacha oidhreacht is lú a thuigtear dóibh (nithe mar bháid thraidisiúnta, stair ó bhéal, cartlanna, gnéithe den bhfiadhúlra nach dtuigtear dóibh go rómhaith, seandálaíocht tionsclaíoch agus séadchomharthaí agus áiteanna seandálaíochta iar 1700.	Príomhchuspóir 13	Polasaí/ Deontas	
	Aonach Bliantúil Deontas a eagrú le hobair na dtionscadal seo a chur chun cinn.	Príomhchuspóir 13	Polasaí / Deontas	
	Moladh a dhéanamh ar chreata náisiúnta a sholáthraíonn cur chuige níos comhtháite agus níos comhdhlúite do bhainistíocht agus do chaomhnú sócmhainní na hoidhreacht.	Príomhchuspóir 14	Polasaí	
Straitéis 2 Níos mó rannpháirtíochta a spreagadh maidir le cúram a dhéanamh d'áiteanna agus réada agus tírdhreacha trí shaolálacht agus rannpháirtíocht pobail	Cothabháil agus forbairt a dhéanamh ar ról na Seachtaine Oidhreacht, ag áireamh úsáid a bhaint as an imeacht le teachtaireachtaí na hoidhreacht a chur in iúl níos éifeachtaí	Príomhchuspóir 6, 12	Infreastruktúr	Pobail LMÉ
	Na dámhachtana reatha oidhreacht a chothabháil agus a fhorbairt (mar shampla, laistigh de Chomórta na mBailte Slachtmhara/Seachtain na hOidhreacht/Oideachas agus an Ghaeilge)	Príomhchuspóir 6	Infreastruktúr	Údaráis áitiúla
	Tacaíochtaí tógála acmhainne a sholáthar d'eagraíochtaí neamh-rialtas agus do ghrúpaí oidhreacht le cabhrú leo fás agus forbairt.	Príomhchuspóir 1, 2	Infreastruktúr Deontas	Comhairle Sléibhte Chill Mhantáin
	Fiosraigh 'uchtú' láithreáin oidhreacht ag pobail áitiúla.	Príomhchuspóir 1, 2	Deontas	Burren Beo Grúpa Thionscadail an Oileáin Mhoir
	Leanúint do chabhrú, forbairt agus riaradh raon de scéimeanna deontais oidhreacht le tacaíocht a thabhairt do phobail agus do shaorálacha le dul ag plé le hoidhreacht ar leibhéil áitiúil, réigiúnach agus náisiúnta	Príomhchuspóir 7	Infreastruktúr Deontas	Ionad Náisiúnta um Shonraí Bithéagsúlachta
	Tacaíocht a thabhairt do phobail maidir le taifeadadh agus le hobair pháirce a dhéanamh trí tionscnaimh um Sheandálaíocht Pobail agus Eolaíocht Saoránach.	Príomhchuspóir 6	Deontas	Earnáil na mÚsaem
	Spreagadh a dhéanamh ar úsáid na hoidhreacht mar acmhainn pobail agus forbartha tuaithe	Príomhchuspóir 8	Deontas	

Sprioc i: Cur le féiniúlacht, folláine agus sláinte

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	
Straitéis 3 A bheith chun tosaigh sa diospóireacht ar a gcuireann oidhreacht le sláinte fhísiciúil agus intinne agus le folláine	<p>Comhordaigh agus coimisiúnaigh taighde mar is gá.</p> <p>Tacú le saothar chomhlachtaí infreastruchtúir ina ngníomhaíochtaí ábhartha.</p> <p>AN tSEACHTAIN OIDHREACHTA</p> <p>Dul i mbun taighde ar shláinte agus ar oidhreacht dírithe ar theaghlaigh/scoileanna agus úsáid a bhaint as scéim na hOidhreachta sna Scoileanna le hathrú iompair agus tuiscint níos fearr ar ár dtuilleamaí ar an nádúr dár sláinte agus dár bhfolláine a chur chun cinn.</p> <p>Deiseanna a aithint le cur chun cinn a dhéanamh ar 'ghlasú' spásanna uirbeacha.</p> <p>A thuilleadh tógála a dhéanamh ar shaothar um infreastruchtúr glas agus na leasa atá ann do chónaitheoirí uirbeacha.</p> <p>Slite nuálacha a fháil le lá bithéagsúlachta a chur chun cinn go náisiúnta.</p> <p>Taighde nua sa réimse seo a chur chun cinn in Heritage Outlook Suíomh gréasáin na Comhairle Oidhreachta agus fóraim eile mar is cuí.</p>	<p>Príomhchuspóir 4</p> <p>Príomhchuspóir 4</p> <p>Príomhchuspóir 4</p> <p>Príomhchuspóir 4</p> <p>Príomhchuspóir 8</p> <p>Príomhchuspóir 13</p> <p>Príomhchuspóir 13</p> <p>Príomhchuspóir 13</p>	<p>Polasaí</p> <p>Infrastructure</p> <p>Infrastructure</p> <p>Polasaí</p> <p>Polasaí / Deontas</p> <p>Polasaí</p> <p>Infrastructure Deontas</p> <p>Polasaí / Deontas</p>	
Straitéis 4 Forbairt agus cur chun cinn a dhéanamh ar luachanna sóisialta, eacnamaíochta, comhshaoil agus sláinte na hoidhreachta do phríomhearnálacha ar a n-áirítear turasóireacht agus talmhaíocht	<p>Cur chun cinn a dhéanamh ar imeachtaí turasóireachta oidhreacht-bhunaithe mar Lá na Múrbhailte Éireannacha agus Seachtain na hOidhreachta.</p> <p>Cur le feasacht ar an ngá le bainistíocht a dhéanamh ar an oidhreacht mar acmhainn inbhuanaithe turasóireachta, le tacaíocht ó chás-staidéir dála Staidéir na nDorchlaí Uiscebhealaí.</p> <p>Béim a chur ar ról na hoidhreachta nádúrtha i dtacaíocht na hearnála talmhaíochta.</p> <p>Forbairt a dhéanamh ar chomhthionscnamh leis an gComhairle Oidhreachta/Fáilte Ireland/an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus na Gaeltachta (REOG) le tithe oidhreachta agus bailte agus sráidbhailte oidhreachta a chur chun cinn.</p> <p>Dul i mbun cumarsáide spriocdhírithé ar an gcomhcheangal idir oidhreacht, talmhaíocht agus turasóireacht i gceantair imeallacha.</p>	<p>Príomhchuspóir 9</p> <p>Príomhchuspóir 8, 12</p> <p>Príomhchuspóir 16, 14</p> <p>Príomhchuspóir 8</p> <p>Príomhchuspóir 13</p>	<p>Infrastructure Deontas</p> <p>Infrastructure Deontas</p> <p>Polasaí</p> <p>Infrastructure Deontas</p> <p>Polasaí</p>	<p>An Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta</p> <p>Gníomhaireachtaí Stáit</p> <p>Lúdaráis áitiúla</p> <p>Gníomhaireachtaí fiontraíochta agus forbartha</p>
Straitéis 5 Méadú ar thuiscint ar shainiúlacht thírdhreacha na hÉireann agus conas mar a chuireann sé le cáilíocht na beatha agus le féiniúlacht áitiúil	<p>Tacú le pobail agus daoine áitiúla i mbailiú bhéaloidis agus staire ó bhéal a bhaineann le tírdhreacha na hÉireann</p> <p>Feasacht agus tuiscint ar ailtireacht dhúchais i dtimpeallachtaí tuaithe agus uirbeacha a mhéadú.</p> <p>Feabhas a chur ar ár dtuiscint agus béim a chur ar ról riachtanach ghnéithe an tírdhreacha sin i dtréithíocht réigiúnach an tírdhreacha (i. ballaí cloch, fála sceaigh).</p> <p>Tacú le cosaint agus caomhnú éadan traidisiúnta siopaí agus comharthaíochta (lámhdhaite) dúchais.</p> <p>Oibriú le Fáilte Ireland agus comhlachtaí turasóireachta le margaíocht a dhéanamh ar shainghnéithe ár n-oidhreachta.</p> <p>Cur chun cinn ar thuiscint ar mheasúnú tréithíochta tírdhreacha, tréithíocht stairiúil tírdhreacha, mapáil ghnáthóg</p>	<p>Príomhchuspóir 6</p> <p>Príomhchuspóir 6</p> <p>Príomhchuspóir 13, 14</p> <p>Príomhchuspóir 8</p> <p>Príomhchuspóir 9</p> <p>Príomhchuspóir 14</p>	<p>Deontas</p> <p>Deontas</p> <p>Polasaí</p> <p>Deontas</p> <p>Polasaí</p> <p>Polasaí</p>	<p>Local authorities</p> <p>Oral history and heritage groups</p> <p>Researchers, Tourism bodies and agencies</p> <p>Government departments</p>

Sprioc i: Cur le féiniúlacht, folláine agus sláinte

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 6 Spreagadh a thabhairt do ghníomhaíocht inbhuanaithe i láithreacha atá saibhir ó thaobh oidhreachta de	Tacaíocht a thabhairt do rochtain agus úsáid músaem. Tacú trí cláir leanúnacha deontais. Tacú le réalú acmhainne na staidéar um Dhorchlaí Uiscebhealaí.	Príomhchuspóir 6 Príomhchuspóir 7 Príomhchuspóir 6	Infreastruktúr Deontas Polasaí / Deontas	Earnáil na Músaem Comhlachtaí infreastruktúir Gníomhaireachtaí turasóireachta Na hearnálacha deonach agus pobail
Straitéis 7 An diaspóra a bheith rannpháirteach san	Tacú le tionscadail ardchaighdeán oidhreachta i gcáidreamh le diaspóra na hÉireann.	Príomhchuspóir 2	Deontas Infrastructure	Tionscadail an diaspóra (i. Éire af for-rochtain
Straitéis 8 Nearthú ar chomhcheangal na nasc idir ealaín, Nearthú a dhéanamh ar chomhaltú na nasc idir ealaín, cultúr agus oidhreachta, go háirithe maidir le forbairt 'ómós áite'.	Éascú agus tacú le himeachtaí cultúrtha / oidhreachta/ oideachais/ ealaíon Le tacaíocht ó phobail áitiúla.	Príomhchuspóir 12	Deontas Infrastructure	Foime Chultúrtha na Comhairle Ealaíon laistigh de ealaín, cartlanna, músaem, oidhreachta agus leabharlanna agus oifigigh feachtas comhshaoil na n-údarás áitiúla, Clár na hOidhreachta sa Scoil
Straitéis 9 Cothú a dhéanamh ar scileanna traidisiúnta tógála agus caomhnaithe do chaomhnú na hoidhreachta	Cur chun cinn a dhéanamh ar chur chuige idir-ghníomhaireachta do bhunú chlár náisiúnta oiliúna d'fhorbairt na scileanna tógála traidisiúnta agus ceirdne caomhantais. Tacú le heagraíochtaí ceirde a chuireann traenáil ar scileanna traidisiúnta tógála, tionscnaimh um chaighdeán, chun cinn. Tacú le beartais gníomhachta méadaithe saothair do ghaimeacha oidhreachta agus ceardanna.	Príomhchuspóir 16 Príomhchuspóir 8, 16 Príomhchuspóir 1, 2, 3	Infrastructure Polasaí Infrastructure Deontas Polasaí Infrastructure Deontas	Institiúid 3ú leibhéal REOG FÁS/Solas RSS LEADER OOP údarás áitiúla An Chomhairle Cheardaíochta Institiúidí Gairmiúla

Sprioc ii: Bainistiú agus caomhnú d'fhorbairt inbhuanaithe

Is barrchríoch atá in oidhreacht na hÉireann, ar a n-áirítear ár dtírdhreach, idirghníomhaíocht daoine agus a dtimpeallacht nádúrtha thar na mílte bliain – ón ár dtírdhreach feirmeoireachta den chuid is mó go clocha ár bhfoirgneamh. Tá ról againn ar fad mar fheighlithe na hoidhreachta seo agus is féidir linn cur go suntasach lena cosaint, a bainistiú agus a caomhnú. Trí mhéadú ar fheasacht agus aitheantas ar luach na hoidhreachta agus a hionad i gcroílár an tsaoil laethúil (**Sprioc i**), bainfear amach cur chuige atá comhtháite agus a bhfuil níos mó comhoibríochta ag baint leis maidir le bainistiú agus caomhnú na hoidhreachta. Tabharfaidh seo tacaíocht dá réir, do phleanáil níos fearr ar athrú, le méadú ar ról na hoidhreachta in athghiniúint uirbeach, agus cabhróidh sé le forbairt inbhuanaithe a bhaint amach. Sa lá atá inniu ann tá méadú ar réimse na ndúshlán atá ann don oidhreacht. Pé an dtarlaíonn méadú dá bharr sin ar thionchar athraithe aeráide, faillí nó gann-infheistíochta, nó éilimh sochaí atá níos uirbí agus níos bruachbhailtí ar ár n-acmhainní nádúrtha agus cultúrtha, tá ceisteanna móra ann a chaithfear a réiteach. Is gá athruithe a dhéanamh ar conas a dhéantar pleanáil, bainistiú agus caomhnú ar ár n-oidhreacht agus ar ár dtimpeallacht níos leithne. Tá seo riachtanach má táimid le ceann ceart a thógáil dár n-uailmhianta maidir le forbairt inbhuanaithe seachas marthanach. Is minic a chuirtear oidhreacht i láthair mar chonstaic ar fhorbairt gheilleagrach nó infreastruchtúir. Go ró mhinic, feicimid tráchtairacht a chuireann leasa fiadhúlra nó seandálaíochta in aghaidh leasa an phobail nó deiseanna geilleagracha. Is gá dúinn slite a aimsiú le freastal ar athrú inbhuanaithe agus é a chur in oiriúint lena chinntiú go ndéantar an oidhreacht agus an fhorbairt a bhainistiú ar shlí a bhíonn comhoiriúnach agus inbhuanaithe. Cé nach dócha go mbeidh ar ár gcumas gach coimhlint a réiteach ná a bhaint as, is féidir linn iarracht níos fearr a dhéanamh réiteach a aimsiú a shásaíonn riachtanais níos leithne na hoidhreachta.

Is féidir linn cabhrú freisin lena gcuireann an oidhreacht lenár bhféiniúlacht, ár bhfolláine, ár sláinte fhisiciúil agus intinne, agus na hearnálacha riachtanacha eacnamaíochta, a choimeád. Tá gá le roinnt sraitheanna gníomhaíochta leis an sprioc seo a sholáthar, ar a n-áirítear forbairt ar chaighdeán taighde (ar féidir é a sholáthar freisin faoi **Sprioc iii**), agus infreastruchtúr oidhreachta, chomh maith le reachtaíocht thacúil agus polasaithe náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla.

Sprioc ii: Bainistiú agus caomhnú

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁI, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 1 Polasaithe agus tosaíochtaí a mholadh agus a chur chun cinn maidir le haithint, cosaint, caomhnú agus feabhsú na hoidhreachta (Alt 6 den Acht Oidhreachta san áireamh)	Comhairle polasáí a mholadh agus aighneachtaí a chur isteach go comhlachtaí cuí rialtais maidir le polasaithe nua agus pleananna, rialacháin etc. atá ag forbairt agus a ga mbeidh tionchar ar an oidhreacht, dála: cosaint ar oidhreacht le tábhacht náisiúnta, tionchar ar an oidhreacht ag athrú aeráide, oidhreacht mhuirí aus mara, fiadhúlra agus bithéagsúlacht, Talmhaíocht agus feirmeoireacht ardluacha nádúrtha, ailtireacht, seandálaíocht, séadchomharthaí náisiúnta agus stádas Oidhreachta Domhanda UNESCO, tírdhreach, forbairt, tionchar fuinnimh inathnuachana ar an oidhreacht, díolachán sócmhainní stáit, séipéil tearc úsáide, measúnaithe comhshaoil, fóirdheontais etc.	Príomhchuspóir 14	Polasáí	Pobail
	Athbhreithniú ar an reachtaíocht agus ar an bpolasáí reatha le feabhas a chur ar phlé orthu.	Príomhchuspóir 14	Polasáí	Eagraíochtaí Neamh-rialtais agus deonacha
	Naisc le ENRanna, pobail, eagraíochtaí ag páirtithe leasmhara etc. a choimeád le heolasú a dhéanamh ar chomhairle polasáí forbairt	Príomhchuspóir 14	Polasáí Deontas	Gníomhaireachtaí agus ranna eile stá
	Plé le príomhpháirtithe leasmhara ar a leithéid de chomhairle pholasáí agus aighneachtaí. .	Príomhchuspóir 14	Polasáí	
	Athbhreithniú ar fhorfheidhmiúchán na reachtaíochta reatha agus comhairle pholasáí a sholáthar le feabhas a chur ar a éifeacht.	Príomhchuspóir 3	Polasáí	
	Tacú le bunú Seirbhíse le cabhrú le Pleanáil le tacaíochta a thabhairt don phobal ina bplé leis an bpróiseas pleanála.	Príomhchuspóir 13	Polasáí	
	Cothabháil agus forbairt a dhéanamh ar cháil na Comhairle Oidhreachta mar 'ionad barr feabhais' a leanfaidh cur chuige nuálach agus cruthaitheach maidir le bainistiú na hoidhreachta náisiúnta.	Príomhchuspóir 13	Polasáí	
	Dréachtú Plean nua Náisiúnta Oidhreachta agus bunú ghrúpa ar chumas fairsing le cabhrú lena sholáthar.			
Straitéis 2 Ról na Comhairle Oidhreachta a chomhlíonadh mar chomhlacht forordaithe	Trácht a sholáthar ar thionscadail forbartha bainistíochta molta ag a mbeadh tionchar ar shócmhainní oidhreachta	Príomhchuspóir 3	Polasáí	
	Athbhreithniú a dhéanamh ar ról na Comhairle Oidhreachta sa phróiseas pleanála.	Príomhchuspóir 13	Polasáí	

Sprioc ii: Bainistiú agus caomhnú

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 3 Feabhas a chur ar bhainistiocht agus choimeádaíocht, ar inrochtaineacht agus úsáid sonraí oidhreachta, go háirithe trí theicneolaíocht nua dhigiteach	Forbairt agus feabhsú bainistíochta sonraí agus faisnéise agus coimeádaíochta ó thionscail a fuair tacaíocht ón gComhairle Oidhreachta	Príomhchuspóir 13	Polasaí	Infraestructúr Oidhreachta
	Leanúint de chabhair agus tacaíochta a thabhairt d'infraestructúr bainistíochta sonraí ábhartha oidhreachta (i. Ionad Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta, Réadlann Tírdhreacha, Clúdach Talún Náisiúnta / Mapa Gnáthóg	Príomhchuspóir 2, 13	Infraestructúr	Faightheoirí deontas
	Forbairt agus méadaigh uirlisí cairdiúla le Háisiú a dhéanamh ar rochtain agus úsáid faisnéise agus sonraí oidhreachta le bunachar sonraí geosonraí oidhreachta a thógáil (i. Amharcóir do Mhapaí Oidhreachta, Acmhainn Chartlainne na hÉireann).	Príomhchuspóir 13	Polasaí Infraestructúr Deontas	Údarás Phleanála Gairmiúlaigh oidhreachta
	Tacaíocht a thabhairt d'fhoilseacháin trí Chlár um Dheontais leanúnacha. Sonraí oidhreachta a chur chun cinn i ndéanamh cinntí.	Príomhchuspóir 7 Príomhchuspóir 15	Deontas Polasaí Infraestructúr	Stair ó bhéal Líonra
Straitéis 4 Nearthú a dhéanamh ar acmhainn chomhlachtaí infraestructúir oidhreachta cur le cosaint, bainistiú agus caomhnú na hoidhreachta	Forbairt agus cothabháil a dhéanamh ar an Ionad Náisiúnta um Shonraí Bithéagsúlachta, an Clár Fionnachtana, Iontaobhas Comharthaí Fearann na hÉireann, Clár um Chaighdeán Músaem na hÉireann, Coillearnacha na hÉireann.	Príomhchuspóir 11	Infraestructúr Deontas	Institiúidí agus Earnálacha Gairmiúla an Rialtais Láir, mar IPCRA, ICSSEÉ, agus Cumann na dTaifead
	Leanúint de thacaíocht agus traenáil do Líonra Oifigeach Oidhreachta na nÚdarás Áitiúla.	Príomhchuspóir 3	Infraestructúr Deontas	
	Tacaíocht a thabhairt do chomhlachtaí oidhreachta cultúrtha in earnála caomhnaithe, cartlanna, agus músaem.	Príomhchuspóir 16	Infraestructúr Deontas	
	An clár Intéarnacha caomhantais a chothabháil agus leathadh isteach i réimsí eile, nuair is féidir é..	Príomhchuspóir 5	Infraestructúr Deontas	

Sprioc ii: Bainistiú agus caomhnú

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 5 Uasmhéadú a dhéanamh ar leibhéil saineolais laistigh de - údaráis áitiúla - Cearda agus gairmeacha ábhartha (cros tagairt Le Straitéis faoi Sprioc iii)	Leanúint de thacaíocht agus traenáil do: - Líonra Oifigeach Oidhreachta na nÚdarás Áitiúla. - Oifigigh bithéagsúlachta na nÚdarás Áitiúla - Comhairleoirí um shéadchomhartha páirce na nÚdarás Áitiúla. A thuilleadh forbartha a dhéanamh ar an ngaoil idir oidhrecht agus oifigigh chaomhantais ailtireachta. Tacú le traenáil agus le deiseanna forbartha gairmiúla in údaráis áitiúla, Cearda agus gairmeacha. Clár Caighdeán na Músaem in Éirinn a chothabháil. An clár Intéarnacha caomhantais a chothabháil agus leathadh isteach i réimsí eile, nuair is féidir é.	Príomhchuspóir 3 Príomhchuspóir 3 Príomhchuspóir 16 Príomhchuspóir 11 Príomhchuspóir 11, 13	Infreastructúr Deontas Infreastructúr Deontas Infreastructúr Deontas Infreastructúr Deontas Infreastructúr Deontas	Údaráis áitiúla An Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus na Gaeltachta Earnáil na Músaem Institiúidí agus eagraíochtaí gairmiúla s
Straitéis 6 Cur chun cinn a dhéanamh ar úsáid a bhaint as, agus scóip do, athghiniúint uirbeach, de réir dea-chleachtais	Forbair agus taispeáin tionscadail a léiríonn ciontairbhe na hoidhreachta d'athnuachan uirbeach (i. Cás-staidéir reatha Eorpacha). Forbairt agus tacaíocht athabhairt do threoirilínte dea-chleachtais ar athúsáid na hoidhreachta d'athnuachan uirbeach.	Príomhchuspóir 8, 16 Príomhchuspóir 8	Polasaí Infreastructúr Deontas	Interreg, LIFE+, LAs
Straitéis 7 Feabhas a chur ar stádas na hoidhreachta trí phleanáil, bainistíocht agus oibreacha imchoimeádta	Tacaíocht a thabhairt do chaomhnú agus tionscadail bainistithe oidhreachta tríd an gClár Deontas (i. Bainistiú Oidhreachta, Scéimeanna Oidhreachta Tógtha, Líonra Múrbhailte na hÉireann, Pleananna etc, Oidhreachta Contae agus Bithéagsúlachta). Tacú le forbairt agus forfheidhmiúchán thionscnaimh caomhantais agus bainisteoireachta ar scála-tírdhreacha agus tionscadail Chaomhantais Pleantreoraithe (mar iad sin ar fheirmeoireacht ardluacha nádúir, agus sa Bhoirinn, Sléibhte Chill Mhantáin, Oileáin Árann, an tOileán Mór). Tacú le páirtithe leasmhara le teacht ar a thuilleadh cistíochta dá leithéidí de thionscadail ó fhoinsí Eorpacha. Leanúint de Chlár Náisiúnta II Pobal-treoraithe ar Dhearadh Sráidbhaile. Leanúint den Chlár Náisiúnta an Phlean um Réimse Poiblí do Bhailte Stairiúla. Oibriú leis an Roinn Ealaíon, Pobail agus Rialtais Áitiúil le cistíocht Leader a eagrú do thionscadail oidhreachta.	Príomhchuspóir 7 Príomhchuspóir 2 Príomhchuspóir 16 Príomhchuspóir 8 Príomhchuspóir 8 Príomhchuspóir 16	Deontas Infreastructúr Deontas Infreastructúr Deontas Deontas Deontas Polasaí	Eagraíochtaí deonacha agus neamh-rialtais Gníomhaireachtaí eile stáit agus údaráis áitiúla Ranna Rialtais

Sprioc ii: Bainistiú agus caomhnú

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASAÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 8 Dea-chleachtas a léiriú agus a fhorbairt i dtaighde, cosaint, bainistiú agus caomhnú na hoidhreachta	Leanúint d'uasghrádú treoirlínte reatha na Comhairle Oidhreachta ar an gcleachtas is fearr i modhanna taighde agus suirbhéireachta, agus modhanna cosanta, bainistíochta agus caomhantais.	Príomhchuspóir 6	Polasaí	Gníomhaireachtaí agus comhlachtaí Eorpacha agus idirnáisiúnta oidhreachta
	Leanúint d'fhorbairt ar an gClár um Chaighdeáin do Mhúsaeim na hÉireann (CCMÉ) agus Scéim na nDámhachtan Músaem.	Príomhchuspóir 6, 11	Polasaí Infreastruchtúr	Earnáil na Músaem
	An cleachtas is fearr a chur chun cinn i gcaomhnú agus i mbainistíocht ár n-oidhreachta, ag áireamh bainistíochta ae an oidhreachta nach bhfuil faoi chosaint.	Príomhchuspóir 11	Polasaí	An earnáil Chaomhnaithe
	Leanúint de chur chun cinn úsáid pleananna caomhantais agus bainistíochta, agus Staidéir na nDorchlaí Uiscebhealaí, mar is cuí.	Príomhchuspóir 13	Polasaí Deontas	An Earnáil forbartha tuaithe
	Naisc a fhorbairt agus foghlaim ón gcleachtas is fearr atá ag forbairt thar sáile.	Príomhchuspóir 16	Polasaí	Ranna Rialtais
	Úsáid an chleachtais is fearr in aon úsáid a bhainfí as oidhrecht mar acmhainn d'fhorbairt turasóireachta, pobail agus tuaithe etc.	Príomhchuspóir 1	Polasaí Infreastruchtúr	Eagraíochtaí Feirmeoireachta
	Feidhm phrionsabail an chleachtais is fearr a chur chun cinn i ndearadh clár feirmeoireachta do chaomhantas.	Príomhchuspóir 2	Polasaí	Eagraíochtaí taighde.
	Plé le tionscadail ar leibhéal AE a dhéanann iarracht ar bhealaí nuálacha a bheartú do bhainistíocht oidhreachta.	Príomhchuspóir 16	Polasaí	

Sprioc iii: Éascú, tuiscint agus taitneamh

Oibreoidh daoine le cothabháil agus aire a thabhairt do rud más cás leo é. Is féidir comhbhá a chruthú ar shlí éagsúla – trí bhéim a chur ar spleáchas ar rud éigin (mar ár sláinte intinne nó fhisiciúil) nó trí bhéim a chur ar an leas a bhaineann le rud dúinn, mar shaibhriú agus cur le taitneamhacht ár saoil ó lá go chéile. Tá cúram don oidhreacht ina chuid riachtanach den struchtúr tacaíochta a bhfuil an Chomhairle Oidhreachta tiomanta é a fhorbairt, a thógáil agus a choinneáil. Is féidir le daoine a bheith, agus bíonn siad, spreagtha ag ár n-oidhreacht agus a luach intreach, ó thírdhreach íocónach mar an Bhoirinn, go gnáth-thírdhreach na bpáirceanna agus na sráid-dreacha timpeall ar a dtithe. Is féidir an inspioráid seo a chothú agus a neartú, ag cabhrú linn ár bhfís fadtéarmach a bhaint amach. Is féidir é sin a dhéanamh ar shlí éagsúla, mar dhíospóireacht náisiúnta a spreagadh ar cheisteanna oidhreachta, ár bhfócas a choimeád ar an lucht freastail atá ann agus ag iarraidh spéis a mhúscailt i ndaoine eile, trín ár gcumarsáid trí Ghaeilge, mar shampla, agus leis an diaspora.

Táthar ag súil leis go dtabharfaidh an Chomhairle Oidhreachta tacaíocht do sciar maith den obair a dhéanfar faoi **Sprioc iii** ach go soláthróidh eagraíochtaí eile iad. Mar shampla, déanann eagraíochtaí deonacha agus eagraíochtaí neamhrialtasacha obair ollmhór gach bliain le cur le feasacht, tuiscint agus taitneamh an phobail, ar leibhéal áitiúil agus náisiúnta. Tá súil ag an gComhairle Oidhreachta go mbeidh ar a cumas tacú lena leithéid d'obair trína Clár Deontais.

Is gá dúinn díriú, ní amháin ar chur chun cinn agus éascú ar ár dtaitneamh as ár n-oidhreacht, ach ar ár n-eolas agus ár dtuiscint uirthi a mhéadú freisin – agus dá réir é sin a nascadh lena bhainistithe agus a chaomhnaithe (**Sprioc ii**). Tuigtear don Chomhairle Oidhreachta go bhfuil taighde riachtanach maidir le tuiscint ár n-oidhreachta, chomh maith le feabhas a chur ar a bainistiú agus a gcuireann sí le forbairt inbhuanaithe a mhéadú.

Sprioc iii: Éascú, tuiscint agus taitneamh

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 1 Tacaíocht a thabhairt do dhul i mbun taighde agus oibre suirbhéireachta ar an oidhreacht, (ag áireamh bonnlínte, suirbhéireachtaí ar leibhéal contae etc)	Taighde a choimisiúnú, mar a theastóidh, go háirithe tacaíocht a thabhairt do sholáthar comhairle polasaí (cros tagairt le Sprioc 2.1) agus ar an ngaol idir oidhreacht agus sláinte, gnéithe eacnamaíochta na hoidhreachta.	Príomhchuspóir 15	Polasaí	Institiúidí taighde tionscnaimh taifeadadh agus eolaíochta saoránach
	Athbheithniú, uasghrádú agus leathnú staidéir reatha mar is gá (i. Staidéir Dhorchla Uiscebhealaí).	Príomhchuspóir 6	Polasaí / Deontas	Clár Fionnachtana
	Tacú le suirbhé comhordaithe ar an oidhreacht mhuirí (i. báid, scileanna, idirthaoideach etc.)	Príomhchuspóir 13	Polasaí	An tIonad Náisiúnta Sonraí Bithéagsúlachta
	Tacú le taighde ar earnáil na músaem (inneachair, foinsí, staidreamh).	Príomhchuspóir 15	Polasaí	Údaráis áitiúla
	Leanúint de thacaíocht d'Acmhainn Chartlanna na hÉireann agus a mhéadú a chur chun cinn	Príomhchuspóir 13	Infreastruktúr Deontas	Ranna rialtais agus gníomhaireachtaí deonacha
	Forbairt chleachtais scóipeála agus straitéise ar dhigitiú ar shonraí na hoidhreachta cultúrtha.	Príomhchuspóir 13	Polasaí Infreastruktúr	
	Leanúint de agus cothabháil a dhéanamh ar shaothar taighde agus suirbhéireachta trí Chlár éagsúla Deontais (i. Taighde Oidhreachta, Oidhreacht Contae/Cathrach, Cláir Phleananna INSTAR agus Bithéagsúlachta)	Príomhchuspóir 15	Polasaí	Grúpaí oidhreachta uiscebhealaí
	Tacú le forfheidhmiú na gClár Náisiúnta Taighde agus Suirbhéireachta, atá ábhartha don oidhreacht (i. Bearnaí Eolais Ardán Bitheolaíochta, gairdín NIAH/tírdhreacha deartha).	Príomhchuspóir 15	Polasaí	

Sprioc iii: Éascú, tuiscint agus taitneamh

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 2 Spreagadh a thabhairt do ghníomhaíochtaí a chuireann chun cinn agus a éascaíonn taitneamh a bhaint as, agus eolas a chur ar ár n-oidhreacht	Na Clár Deontas reatha a chothabháil le tacú lena leithéid de ghníomhaíochtaí.	Príomhchuspóir 2	Deontas	Pobail agus cumainn áitiúla
	Tacaíocht do chomhlachtaí agus líonraí infreastruktúir a chothabháil le dul i mbun a leithéid de ghníomhaíochtaí.	Príomhchuspóir 2	Infreastruktúr Deontas	Grúpaí pobail agus deonacha
	Clár na hOidhreacht sna Scoileanna a chothabháil	Príomhchuspóir 4	Infreastruktúr	Stair ó bhéal Líonra
	Scéim na Seachtaine Oidhreachta agus na Dámhachtana a bhaineann léi a chothabháil.	Príomhchuspóir 10	Deontas	Údaráis áitiúla
	Tacaíocht a thabhairt d'ionadaíocht ár n-oidhreachta i bpríomhthaispeántais agus i dteagmhais líonraithe idirnáisiúnta.	Príomhchuspóir 16	Polasaí	Gníomhaireachtaí eile stáit
	Deimhin a dhéanamh de go leatar an t-eolas atá tagtha ón mór-infheistíocht phoiblí sa seandálaíocht le déanaí, go forleathan i measc an phobail.	Príomhchuspóir 14	Deontas	ENRanna
	Treoirilíní ar an gcleachtas is fearr ar chomharthaíocht oidhreachta.	Príomhchuspóir 6	Polasaí	Eagraíochtaí Óige
	Forbairt ar Chláir Youth Ranger a chur chun cinn leis na Gníomhaireachtaí atá freagrach as imeachtaí a bhainistiú ar láithreacha oidhreachta (i. OOP, NPWS).	Príomhchuspóir 13	Polasaí Infreastruktúr Deontas	Comhlachtaí turasóireachta agus cultúir
Straitéis 3 Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt ghairmiúil in earnálacha ábhartha	Fairsingiú a dhéanamh ar AN Scéim Oiliúna Mínithe atá forbartha ag Fáilte Ireland agus MSPI.	Príomhchuspóir 6	Polasaí Infreastruktúr Deontas	
	Forbairt a dhéanamh ar chomhpháirtíochtaí he hinstiúidí gairmiúla eamála na hoidhreachta le tacú lena gclár CPD ag áireamh LCA.	Príomhchuspóir 5	Infreastruktúr	Institiúidí Gairmiúla (i. ICSSEÉ ISÉ, Eanáil na hÉiceolaíochta
	Deiseanna oiliúna do mhúinteoirí a chothabháil trí na coláistí oiliúna.	Príomhchuspóir 5	Infreastruktúr	Earnálacha Gairmiúla
	Comhpháirtíochtaí a fhorbairt le hinstiúidí gairmiúla sna hearnálacha ag a mbíonn tionchar ar an oidhreacht le méidiú a dhéanamh ar dheiseanna oiliúna oidhreacht-bhunaithe.	Príomhchuspóir 16	Infreastruktúr	Institiúidí Acadúla
	Na cláir Intéirneachta caomhantais a chothabháil agus leathadh isteach i réimsí eile, nuair is féidir é.	Príomhchuspóir 5	Infreastruktúr	
	Forbairt a dhéanamh ar Chláir um Dheiseanna Gairme do chearda agus céimithe oidhreachta.	Príomhchuspóir 5	Infreastruktúr	

Sprioc iii: Éascú, tuiscint agus taitneamh

STRAITÉIS	GNÍOMHAÍOCHTAÍ	PRÍOMHCHUSPÓIR GAOLMHAR	POLASÁÍ, INFREASTRUCTÚR DEONTAIS	COMHPHÁIRTITHE IONCHASACHA
Straitéis 4 Ftuilleadh forbartha a dhéanamh ar an oidhreacht mar acmhainn foghlama, laistigh agus lasmuigh den chóras foirmeálta.	Oidhreacht a Choimeád ar Chlár na Scoileanna Teacht i dtír ar rannpháirtíocht na mbunscoileanna agus cur leis an suíomh gréasáin Oidhreachta i Scoileanna, ag cur lena ról mar ardán d'acmhainní ar na naisc idir sláinte agus oidhreacht.	Príomhchuspóir 4 Príomhchuspóir 4	Infreastruchtúr Infreastruchtúr	

VIII An Straitéis a Sholáthar

Níl acmhainn sa Chomhairle Oidhreachta féin ach le beagán de na gníomhaíochtaí seo a thiomáint, nó a chur i bhfeidhm ag am ar bith, cé go mb'fhéidir go mbeadh ar a cumas tacú le forfheidhmiú alán eile acu a bhíonn á stiúradh ag comhpháirtithe eile, mar shampla trí chúnamh deontais. Is mar seo a leanas a thugtar frámaíocht soláthair na Comhairle Oidhreachta;.

- Polasaithe agus Nuálaíocht: tosaíochtaí agus moltaí don rialtas, in éineacht le taighde a thacódh leo seo.
- Forbairt agus soláthar le tacú le bonneagar criticiúil oidhreachta.
- Tacaíocht a sholáthar trí chúnamh deontais

Is é atá mar chuspóir leis an tacaíocht a bhíonn á sholáthar againn do chomhlachtaí bonneagair agus trí na scéimeanna deontais ná go ndéantar freastal ar ár bhFís agus ár Misean foriomlán. Dá réir sin, tá dlúthnasc againn le gach ceann de na comhlachtaí seo lena chinntiú go dtarlaíonn sin. Sin é an fáth freisin gur féidir athrú a theacht ar ár Scéimeanna Deontais le teacht le saol na linne, le méadú ar leibhéil eolais, le tuiscint ar bhearnaí eolais, nó le forbairt ar thosaíochtaí nua taighde nó gníomhaíochtaí feasachta. Ó am go chéile filleann an Chomhairle Oidhreachta ar chuspóirí ár gClár Deontas leis an soláthar seo ar ár dtosaíochtaí a choimeád, faoi mar atá le feiceáil san athstruchtúrú ar ár gClár Deontas i ndeireadh 2009, go dtí Taighde Oidhreachta, Bainistíocht Oidhreachta agus For-rochtain Oidhreachta, Oideachas agus Feasacht.

Tá an struchtúr do sholáthar Straitéise 2012-2016 bunaithe ar:

- An Chomhairle Oidhreachta (saineolas, cruthaitheacht agus freagracht corparáideach)
- Coistí na Comhairle (faoi mar a éilítear san *Acht Oidhreachta*)
- Grúpaí oibre (le teorainn ama agus téama)
- Foireann na Comhairle (solúbtha agus nuálach)
- Bonneagar Oidhreachta agus Príomh-Chomhpháirtithe (soláthar agus tacaíocht do chúramaí ar leith)

An Chomhairle Oidhreachta

Is comhlacht corpraithe atá sa Chomhairle Oidhreachta le comharbas suthain (Acht Oidhreachta 1995 (3). Is é an tAire Ealaíon, Cultúir agus Gaeltachta a cheapann na baill. Tá freagracht ar an gComhairle maidir le gach ceist straitéise, airgeadais agus polasaí a leagan síos. Tá freagracht uirthi freisin maidir le tionscadail ar leith a sholáthar. Cuireann baill na Comhairle go mór le húire smaointeoireachta agus le cultúr nuálach a choimeád in obair na heagraíochta

Coistí na Comhairle

Ceaptar na coistí leis na cúramaí a leagtar orthu a chur i bhfeidhm ag teacht leis na gníomhaíochtaí a bhfuil imlíne orthu sa Straitéis. Chuige seo cheap an Chomhairle na coistí seo a leanas faoi mar atá sonraithe san Acht Oidhreachta: Seandálaíocht, Fiadhúlra, Ailtireacht agus Uiscebhealaí Intíre. Tá an Chomhairle tar éis imeacht ó chur chuige an choiste earnála go dtí fócas atá i bhfad níos comhtháite agus atá ildisciplíneach. Is é ról na gcoistí ná promhadh bliantúil ar sholáthar pholasaí agus sainchúramaí earnála faoi mar is gá. Déanann Coiste Airgeadais agus Iniúchóireachta monatóireacht ar chaiteachas agus ar chomhlíonadh na nósanna imeachta iomchuí rialachais.

Grúpaí Oibre

Tá an Chomhairle tar éis sraith de ghrúpaí oibre idirdisciplíneacha a thionól le príomhghnéithe na hoidhreachta a scrúdú. Áirítear orthu seo grúpaí oibre ar Thírdhreach, Athrú Aeráide, Cultúr Ábhartha agus Luacháil Oidhreachta. Tugtar a leithéid de ghrúpaí le chéile ó bhallraíocht na Comhairle; baill choistí le breis saineolais ón taobh amuigh le haghaidh a thabhairt ar réimsí tosaíochta oibre laistigh d'achar ama ar leith. Bunóidh an Chomhairle grúpaí oibre le teorainn ama de réir mar is gá le cabhrú lena cuid oibre.

Foireann na Comhairle

Fostaíonn an Chomhairle a foireann féin de cúig dhuine dhéag (ar a bhfuil foireann ghairmiúil agus riaracháin) a thuairiscíonn don Phríomhfheidhmeannach. Tuairiscíonn an Príomhfheidhmeannach don Chomhairle. Tá freagracht ar na baill as tionscain, pleanáil, gníomhú, monatóireacht agus rialú gach tionscadail agus chláir a éiríonn as an Straitéis. Nuair a cheadaíonn maoiniú seachtrach a leithéid, fostaítear conraitheoirí breise le cabhrú le gnéithe den Straitéis a sholáthar. Tá cúnamh breise luachmhar ar fáil trí chláir intéirneachta agus oiliúna.

Ó 1996 tá an Chomhairle tar éis córas bainistíochta feidhmíochta a oibriú don fhoireann ar fad agus tá sí tiomanta deiseanna forbartha agus oiliúna gairmiúil a sholáthar dá foireann.

Bonneagar Oidhreachta agus Príomh-Chomhpháirtithe

D'éagraíocht a bhfuil sainchúram casta náisiúnta uirthi, tá foireann agus buiséad cuíosach beag ag an gComhairle Oidhreachta. Cuireann seo, in éineacht lena feidhmeanna sonracha faoi Acht Oidhreachta 1995, ar an gComhairle Oidhreachta oibriú le daoine eile le torthaí an Phlean seo a bhaint amach. Cuirimid fáilte roimh an ngá seo le cur chuige comhoibríoch seo agus tá réimse leathan de bhonneagar agus comhpháirtithe criticiúla oidhreachta aitheanta againn ar gach leibhéal ar a n-áirítear:

- Údaráis áitiúla (ar a n-áirítear Lónra na nOifigeach Oidhreachta, fóram oidhreachta, grúpaí pobail agus daoine indibhidiúla)
- Réigiúnach (ar a n-áirítear údaráis réigiúnacha, grúpaí turasóireachta)
- Náisiúnta (ar a n-áirítear ranna rialtais, gníomhaireachtaí leathstáit, institiúidí cultúrtha, ENRanna, comhlachtaí gairmiúla agus daoine indibhidiúla)
- Idirnáisiúnta (ar a n-áirítear an Chomhairle Idirnáisiúnta um Shéadchomharthaí agus Shuíomhanna, an tIonad Idirnáisiúnta um Staidéar ar Bhuanchoimeád agus ar Athchóiriú Maoine Cultúrtha, an tAontas Idirnáisiúnta do Chaomhnú an Dúlra, EUROPARC, an Lónra Eorpach d'Eagraíochtaí Náisiúnta Oidhreachta, Comhairle Chomhairleach Chomhshaoil agus Forbartha Inbhuanaithe na hEorpa agus mórán eile)

Ina theannta sin, chabhraigh an Chomhairle Oidhreachta le bunú agus bainistiú réimse do bhonneagar criticiúil do bhainistiú agus chaomhnú na hoidhreachta. Is iad sin:

- An Clár Fionnachtana
- Ionad Náisiúnta um Shonraí Bithéagsúlachta
- Iontaobhas Comharthaí Fearann na hÉireann
- Coillearnacha na hÉireann
- Clár um Chaighdeán do Mhúsaeim
- Lónra Bhailte Múrtha na hÉireann (LBMÉ)

Tugaimid tacaíocht freisin do réimse tionscnamh tírdhreacha, pobal-threoraithe nó bonneagair ar leibhéal áitiúil:

- Grúpa Tionscadail an Oileáin Mhóir
- Comhairle Ardtailte Chill Mhantáin
- Cairt na Boirinne

Soláthrófar gach gné den Straitéis i gcomhar le ceann amháin, nó níos mó de na comhpháirtithe atá liostáilte thuas. Ina theannta sin, beidh an Chomhairle Oidhreachta gníomhach ag lorg comhpháirtithe eile a chabhródh léi an Straitéis seo a chur i bhfeidhm.

Agus an Plean Straitéiseach seo á dhreachtú, is maith a thuigeann an Chomhairle an timpeallacht ina bhfuiltear ag feidhmiú. Ag teacht leis na treoirilínte a d'eisigh an Roinn Airgeadais agus an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, tá an Chomhairle Oidhreachta tiomanta an úsáid is fearr agus is éifeachtaí a bhaint

- Forbairt a dhéanamh ar scileanna agus solúbthacht ár bhfoirne agus dul i mbun scéimeanna intéirneachta náisiúnta agus jabshocraithe.
- Úsáid éifeachtach as ár n-acmhainní agus as teicneolaíocht faisnéise.
- Feabhsú leanúnach ar phróisis agus nósanna imeachta feidhmíochta ginearálta agus bainistíochta tionscadail ar gach clár agus tionscadal ar a n-áirítear measúnachtaí.
- Foinsí nua infheistíochta agus urraíochta poiblí agus príobháideach a fháil don oidhreacht náisiúnta, ar a n-áirítear clár agus tionscadail nua a fhorbairt.

Plean Airgeadais 2012 - 2016

Léiríonn an tábla seo a leanas buiséad mianaidhme na Comhairle Oidhreachta thar thréimhse an phlean:

Réamh-mheastacháin Airgeadais 2012-2016 (milliúin)

BLIAIN	Moltaí maidir le Polasaí	Tacaíocht Bhonneagair	Clár na nDeontas	Riarachán	Iomlán
2012	1,026	3,200	2,325	1,500	8,051
2013	1,026	3,200	2,360	1,478	8,064
2014	1,026	3,200	2,395	1,455	8,076
2015	975	3,360	2,431	1,434	8,200
2016	926	3,528	2,468	1,412	8,334

Spriocanna agus Príomhtháscairí Feidhmíochta

Beidh gach gníomhaíocht a aithnítear le forfheidhmiú sa Phlean Straitéiseach seo faoi réir chlár phleanáilte oibre. Is é an ball foirne nó an fhoireann iomchuí a dhéanfaidh seo a fhorbairt agus a aontú leis an bPríomhfheidhmeannach. Aithneoidh an clár bainistíochta feidhmíochta an ball foirne a bhfuil freagracht air/ uirthi maidir le forfheidhmiú agus beidh na tosaíochtaí seo a leanas le feiceáil:

- Na cuspóirí agus na torthaí a bhfuiltear ag súil leo maidir le gach gníomhaíocht
- Spriocanna do gach gníomhaíocht ar a n-áirítear spriocanna airgeadais
- Amlínte Sonracha
- Príomhtháscairí feidhmíochta le húsáid le monatóireacht agus measúnú a dhéanamh ar dhul chun cinn

Cinnteadh siad seo go léir go soláthraítear na 16 Príomhchuspóir a aithníodh ag tús an Phlean 2012-2016.

Spriocanna	Feicfear ár bhfeidhmíocht trí rochtain ar na cuspóirí a leagtar amach ag tosach na Straitéise seo agus trí úsáid thoisí mar:
<p>Cur leis an tuiscint ar a gcuireann oidhreacht len ár bhféiniúlacht, ár bhfolláine, ár sláinte agus le forbairt inbhuanaithe.</p> <p>Bainistiú agus caomhnú a dhéanamh ar an oidhreacht le cur le forbairt inbhuanaithe</p> <p>Cur chun cinn agus áisiú a dhéanamh ar thaitneamh, tuiscint agus eolas ar ár n-oidhreacht</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Líon agus luach na ndeontas oidhreachta a sholáthraítear do phobail áitiúla, do ghairmiúlaigh oidhreachta agus d'institiúidí ■ Cistí comhoiriúnaithe agus infheistíocht bhreise a soláthraítear do tionscadail le fordheontais na Comhairle ■ Líon na jabanna in earnáil na hoidhreachta le tacaíocht ó chistíocht na Comhairle ■ Aighneachtaí um polasaí a dhéantar don rialtas náisiúnta agus áitiúil ■ Freagairtí pleanála de réir stádas forordaithe na Comhairle Oidhreachta ■ gníomhartha indibhidiúla a tosaíodh/feidhmíodh faoi gach aon Sprioc ar leith (trí chomhairle um polasaí, tacaíocht d'infreastruchtúr, nó cúnamh deontais) ■ Aschur ós na comhlachtaí agus sailtílí ar a ndéanaimid cistíoch <p>Agus seo á dhéanamh, feicfear ár bhfeidhmíocht trí:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Aiseolas dearfach ó pháirtithe leasmhara ■ Líon na n-iaratas seachtracha ar chomhairle ■ Staidreamh suíomh gréasáin ■ Ciontairbhe do sheimineáir agus do chomhdhálacha ■ Rannpháirtíocht ár bhfoirne i bhforbairt leanúnach ghairmiúil ■ Céatadán na sonrasc a fócadh laistigh de 15 lá

Monatóireacht agus Measúnú

Is aidhm don Chomhairle Oidhreachta a bheith ina heagraíocht rathúil foghlama sa ghearr, sa mheán, agus sa bhfadtearma. Tá sé tábhachtach mar sin go ndéantar monatóireacht agus measúnú leanúnach ar an straitéis, ar phlean oibre atá ann ó cheart, lena chinntiú go ngluaiseann an eagraíocht sa treo ceart le linn tréimhse an Phlean Straitéiseach 2012-2016. Leas eile a bhaineann le monatóireacht agus measúnú leanúnach ná go soláthróidh sé faisnéis agus ábhar nua agus luachmhar ar fheidhmiú na Comhairle Oidhreachta ó lá go chéile.

Freagracht as Monatóireacht agus Measúnú: Tá freagracht ar Fhoireann Bainistíochta na Comhairle Oidhreachta as feidhmiú foriomlán na Straitéise, agus tá an fhoireann sonraithe freagrach as gach cuspóir, sprioc agus toradh a bhaint amach. Tuairisceoidh an Príomhfheidhmeannach don Chomhairle gach sé mhí maidir le stádas an fheidhmithe, ar a n-áirítear dul chun cinn maidir le gach ceann de na téamaí straitéiseacha. Dá réir sin, soláthróidh Foireann Bainistíochta na Comhairle tuarascálacha stádais don Phríomhfheidhmeannach maidir leis na cuspóirí, na spriocanna agus na torthaí a bhíonn leagtha orthu.

Clár Monatóireachta agus Measúnaithe: Is é a bheidh sa chlár monatóireachta agus measúnaithe ná meascán de thuarascálacha leanúnacha stádais mhonatóireachta agus mheasúnaithe, athbhreithniú bliantúil feidhmíochta (ionchorpraithe sa Tuarascáil Bhliantúil mar ráiteas aschuir), agus athbhreithniú meántearma in 2014

Tagairt

- ¹ Áirítear sna figiúirí seo fostaíocht trí Chlár Oifigigh Oidhreachta an údaráis áitiúil, agus an Clár Fionnachtana, an tlonad Náisiúnta le Sonraí Bitheagsúlachta, Iontaobhas Comhartha Fearann, Comhairle Sléibhte Chill Mhantáin.
- ² Tá na figiúirí seo bunaithe ar mheasúnú eacnamaíochta ar chlár deontais na Comhairle Oidhreachta a rinne an t-eacnamaí Janis Umblijs in Iúil agus Lúnasa 2011
- ³ Bunaithe ar fhigiúirí a sholáthair Cumann Múinteoirí Éireann (INTO) www.heritageinschools.ie
- ⁴ Tá na figiúirí seo bunaithe ar mheasúnú eacnamaíochta ar chlár deontais na Comhairle Oidhreachta a rinne an t-eacnamaí Janis Umblijs in Iúil agus Lúnasa 2011
- ⁵ Tá na figiúirí seo bunaithe ar mheasúnú eacnamaíochta ar chlár deontais na Comhairle Oidhreachta a rinne an t-eacnamaí Janis Umblijs in Iúil agus Lúnasa 2011
- ⁶ Tá na figiúirí seo bunaithe ar anailís ar fhigiúirí ó Sheachtain Oidhreachta 2011 www.heritageweek.ie
- ⁷ Ecorys and FitzPatrick and Associates 2011. Tuarascáil ar Luach Eacnamaíoch Thimpeallacht Stairiúil na hÉireann a ndearna an Chomhairle Oidhreachta coimisiúnú air
- ⁸ Ag tagairt do “tírdhreach”, úsáideann an Chomhairle Oidhreachta sainmhíniú ar an téarma faoi mar atá i gCoinbhinsiún um Tírdhreacha na hEorpa agus san Acht um Pleanáil agus Forbairt: “Ciallaíonn tírdhreach achar, faoi mar a airíonn na daoine é, a mbaineann a shaintréithe le toradh gníomhaíochta agus idirghníomhaíochta an nádúir agus/nó an duine”. Áirítear anseo tírdhreacha uirbeacha, peire-uirbeacha agus tuaithe.
- ⁹ Forbairt is ea Forbairt Inbhuanaithe faoi mar atá sonraithe i dTuarascáil Choimisiún Bruntland (1987), “a fhreastlaíonn ar riachtanais an ama i láthair gan cur isteach ar chumas na nglúnta atá le teacht freastal ar a riachtanais féin”.
- ¹⁰ An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil, 2008. Gnéithe Eacnamaíochta agus Sóisialta na Bithéagsúlachta: Leasa agus Costais na Bithéagsúlachta in Éirinn. Rialtas na hÉireann
- ¹¹ An Roinn Talmhaíochta, Iascaigh agus Bia 2010. Fómhar Bia 2020: Fís maidir le gnó agraibhia agus iascaireachta na hÉireann, www.agriculture.gov.ie/agri-foodindustry/foodharvest2020/

Admháil

Gabhann an Chomhairle Oidhreachta buíochas leis na daoine agus na heagraíochtaí go léir a thug ráiteas ar dhréachtaí níos luaithe den doiciméad seo agus a thug smaointe agus inspioráid.